

Årsredovisning 2023

Ånge

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
2 Kommunfakta	5
2.1 Kommunens vision	5
2.2 Mandatfördelning i kommunfullmäktige	6
2.3 Utdebitering av skatt	6
3 Förvaltningsberättelse	7
3.1 Inledning	7
3.2 Översikt över verksamhetens utveckling	7
3.3 Den kommunala koncernen	8
3.4 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	10
3.5 Händelser av väsentlig betydelse	18
3.6 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	19
3.7 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	23
3.7.1 Kvalitet i kommunens verksamheter	28
3.7.2 Bedömning av god ekonomisk hushållning	38
3.8 Balanskravsresultat	38
3.9 Väsentliga personalförhållanden	39
3.10 Förväntad utveckling	44
4 Ekonomi	46
4.1 Resultaträkning	46
4.2 Balansräkning	47
4.3 Kassaflödesanalys	49
4.4 Driftredovisning	50
4.5 Investeringsredovisning	52
4.6 Noter till redovisningen samt redovisningsprinciper	58
5 Barn och Unga	76
5.1 Periodens viktiga händelser	76
5.2 Medarbetare	79
5.3 Framtiden	79
6 Vuxna	81
6.1 Periodens viktiga händelser	81
6.2 Medarbetare	81

6.3	Framtiden.....	81
7	Äldre 65 plus	83
7.1	Periodens viktiga händelser	83
7.2	Medarbetare.....	84
7.3	Framtiden.....	84
8	Tillväxt.....	86
8.1	Periodens viktiga händelser	86
8.2	Medarbetare.....	86
8.3	Framtiden.....	86
9	Affärsverksamhet.....	87
9.1	Periodens viktiga händelser	87
9.2	Medarbetare.....	87
9.3	Framtiden.....	87
10	Stödresurser.....	88
10.1	Periodens viktiga händelser	88
10.2	Medarbetare.....	90
10.3	Framtiden.....	90
11	Kommunledning.....	91
11.1	Periodens viktiga händelser	91
12	Revisionen.....	92
13	Gemensamma nämnder/förbund	93

1 Inledning

2023, ett år av fortsatt positiva signaler

Vi lägger 2023 till handlingarna.

Först och främst, vill jag tacka hela vår organisation för det utomordentliga arbete som utförts under året. Ni vänder er nästan ut och in, för att möta alla krav som uppkommer när ett samhälle går från avveckling till utveckling i den samhällsomvandling vi står mitt i.

Tusen tack för det.

Ekonomi såg länge skakig ut men rätade upp sig mot slutet av året. Utfallet är 9 Mkr bättre än budget. Ökande skatteintäkter samt förstärkta intäkter från vårt hälftenägda kraftverk, är huvudorsakerna till resultatet.

2023 var första året med en ny politisk organisation och en ny förvaltningsorganisation. Det har varit en spännande förändringsresa. Med ett proaktivt stöd från förvaltningens sida utvecklas kommunens målstyrning och politikens informationsinhämtning kontinuerligt.

Resan mot en gemensam förvaltning, tar steg framåt hela tiden. Allt för att möta omvärldens förväntningar på välfärdssektorn.

Arbetet med site Alby Östra och industriområdet i Ljungaverk har rullat på enligt plan. 2023 bekräftade än mer, att Ånges attraktionskraft för att attrahera elitnivå industri står stark. Renoveringen av Viskananstalten går enligt plan.

Tack till alla som bidragit i stort och smått för att göra detta möjligt.

Jag ser positivt på framtiden och vi ska göra allt i vår makt för att bibehålla det goda samarbetet mellan förvaltning och politik. Efter 50 års långsam avveckling arbetar vi nu med gemensamma krafter framåt för att bygga upp vårt samhälle igen.

Vindarna blåser åt rätt håll.

Erik Lövgren

Kommunstyrelsens Ordförande

2 Kommunfakta

2.1 Kommunens vision

"Vi är en plats för alla, med närhet till natur och gemenskap. Här ger näring och engagemang kraft till en levande bygd."

Ånge kommuns vision, antagen vid kommunfullmäktige 2021-09-29

Så lyder Ånge kommuns vision. Visionen ska genomsyra all verksamhet och utgör det långsiktiga målet för Ånge kommun. Kommunen har till sig fem fokusområden, som tillsammans visar vägen mot visionen.

Fokusområde Hållbar vardag

Ånge kommun har en levande landsbygd med hållbar infrastruktur för alla. Det är enkelt att bo var man vill i kommunen. Decentraliseringen, digitaliseringen och ett stärkt näringsliv har skapat förutsättningarna som behövs i form av jobb och serviceutbud. Landskapet och samhället är välvårdat och tilltalande."

Fokusområde Hållbar hälsa

Det finns gott om mötesplatser, aktiviteter och ett brett kulturutbud för alla ute i bygden och i centralorten som stimulerar till livslust, kreativitet, rörelse och ett hälsosamt liv hos barn, unga, vuxna och gamla.

Fokusområde Hållbar gemenskap

Platsen andas avslappnad exklusivitet – en sådan där gemenskap som man vill vara med i, som står stadigt för trygghet, inkludering, delaktighet och demokrati. Vi lever med frihetskänsla OCH känner glädje i att ta ansvar för vårt värdskap. Vi välkomnar varmt nya människor, företag och idéer. Det är by-känslan och by-mentaliteten vi är stolta över.

Fokusområde Hållbar kompetens

Vi driver stadigt på samhällsutvecklingen genom kompetens- och näringslivsutveckling. Vi har framtidstro och viljestyrka och strävar alltid efter att vara förebilder. Vi är nyfikna, välkomnar förändring och söker efter nya trender och möjligheter att undersöka och upptäcka.

Fokusområde Hållbar natur

Vi nyttjar våra styrkor och förädlar våra tillgångar vist – med respekt, vördnad och i samförstånd för att mätta resursbehoven idag utan att äventyra framtida generationers möjligheter. Vi tar hand om det vi har och vågar satsa på det vi är bäst på.

2.2 Mandatfördelning i kommunfullmäktige

2022 hölls allmänna val till riksdag, region och kommuner.

Den nya mandatperioden 2022 - 2026 började gälla 1 november 2022.

Ånge kommunfullmäktige	2022 - 2026	2018 - 2022
Socialdemokraterna	14	16
Sverigedemokraterna	6	5
Vår Framtids politiska utskott	6	5
Moderaterna	4	4
Centern	2	2
Vänsterpartiet	2	2
Kristdemokraterna	1	1

2.3 Utdebitering av skatt

	2024	2023	2022	2021	2020
Kommunalskatt	23,33	23,33	23,33	23,33	23,33
Landstingsskatt	11,29	11,29	11,29	11,29	11,29
Begravningsavgift	0,277	0,258	0,261	0,253	0,25
Summa	34,897	34,878	34,881	34,873	34,87

Exklusive medlemskap i svenska kyrkan eller annat trossamfund.

3 Förvaltningsberättelse

3.1 Inledning

I denna förvaltningsberättelse lämnar Ånge kommun, information om förvaltningen av kommunen och den kommunala koncernen i enlighet med Lag (2018:597) om kommunal redovisning 13 kapitlet och RKR R 15 Förvaltningsberättelse.

I den kommunala koncernen ingår förutom kommunen, Ånge Fastighet & Industri AB, ÅFA (100%) Ånge Energi AB (100%) och Ångefallen Kraft AB (50%).

3.2 Översikt över verksamhetens utveckling

Kommunen	2023	2022	2021	2020	2019
Antal invånare (folkmängd 31/12)	9 109	9 143	9 233	9 226	9 316
Kommunal skattesats (%)	23,33	23,33	23,33	23,33	23,33
Verksamhetens intäkter (mkr)	189,6	173,9	172,8	173	159,1
Verksamhetens kostnader (mkr)	-927,4	-864,1	-842,1	-809,6	-795,5
Skatter och utjämningsbidrag (mkr)	724,3	700,5	674,6	657	629,3
Årets resultat (mkr)	0,0	36,8	20,8	21,8	-2,0
Soliditet (%)	44,7	43,9	42	43,8	41
Soliditet inkl. totala pensionsförpliktelser	10,4	10,7	4,3	0,4	-8
Investeringar (netto) (mkr)	56,7	52,7	60,6	56,4	32,2
Självfinansieringsgrad (%)	53	46	122	87	98
Långfristig låneskuld (mkr)	57,5	62,5	30	30	30
Antal anställda	1 007	994	975	962	971

Den kommunala koncernen	2023	2022	2021	2020	2019
Verksamhetens intäkter (mkr)	282,8	248,5	244,1	230,4	226,6
Verksamhetens kostnader (mkr)	-1 000	-919,5	-910,9	-873,6	-811,2
Skatter och utjämningsbidrag (mkr)	724,3	700,5	674,6	657	629,3
Årets resultat (mkr)	10,3	49,1	18,7	14,3	-3,2
Soliditet (%)	25,8	26	25	26	25
Soliditet inkl. totala pensionsförpliktelser	7,8	7,6	3,1	1,2	-1
Investeringar (netto) (mkr)	154,2	90,2	115,9	68,7	40,1
Självfinansieringsgrad (%)	53	51	97	99	167
Långfristig låneskuld (mkr)	528,0	507,3	411,3	386,8	396,7
Antal anställda, medel	1 034	1023	1005	995	1 007
Investeringar/medborgare (kr)	16 933	9 870	12 553	7446	4 301

Väsentliga förändringar

För 2023 redovisar den kommunala koncernen ett resultat på 10,3 mkr. I ovanstående tabell visas en översikt över verksamhetens utveckling 2019 - 2023.

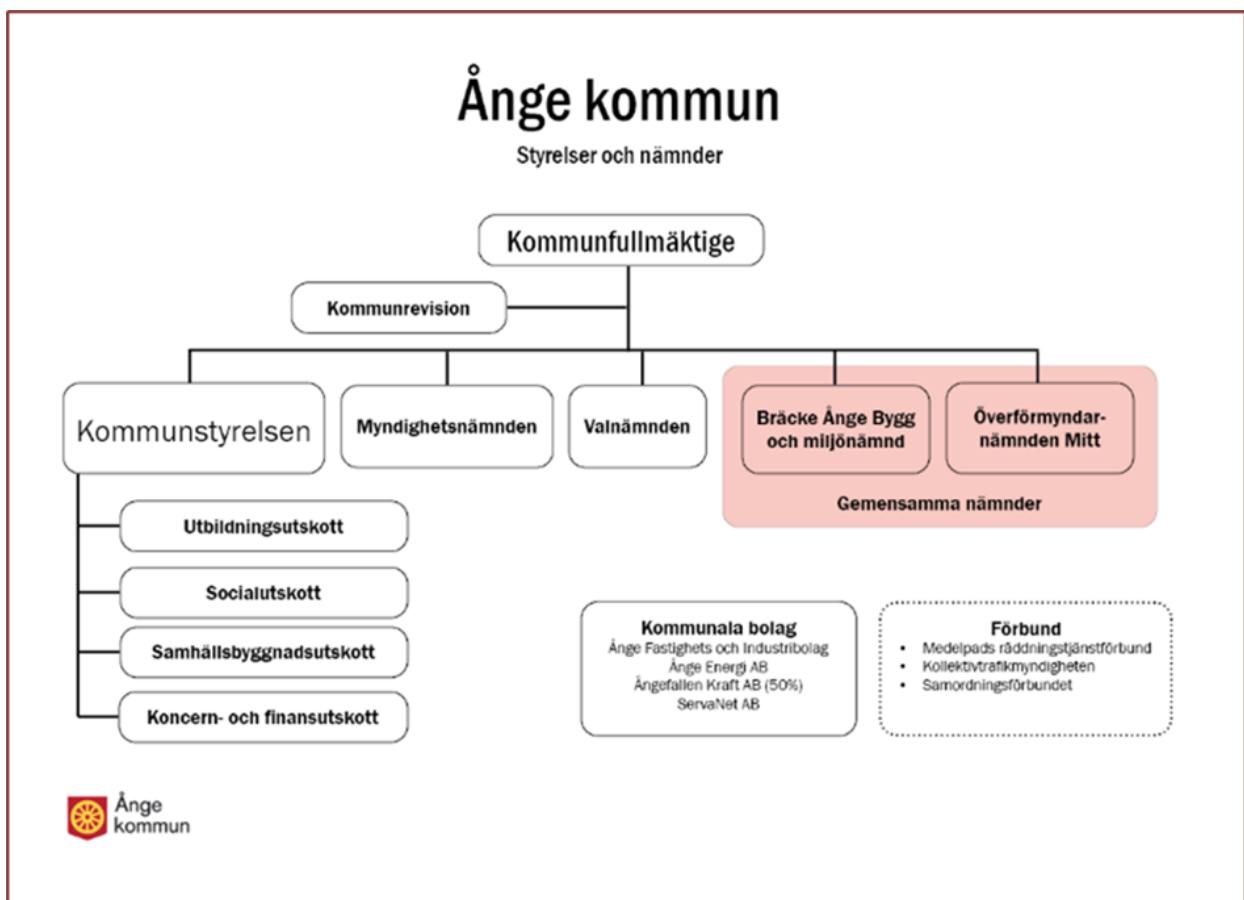
Den kommunala verksamheten redovisar ett resultat på 0,0 mkr. Kommunen har inte upptagit nya lån under 2023, amorteringar har gjorts med 5 mkr. Bolagen har lånat ytterligare 43,1 mkr, amorteringar har gjorts med 17,2 mkr. Soliditeten i kommunkoncernen inklusive pensionsförpliktelser har förbättrats från 7,6 % till 7,8 %.

Antalet årsarbetare i kommunkoncernen under 2023 (medeltal) har varit 1 034, jämfört med helåret 2022 är det en ökning med 11 årsarbetare.

Investeringarna i koncernen är 154,2 mkr för 2023, stora investeringar som slutförts under 2023 är ny förskola för 67 mkr, Furubackens särskilt boende är inköpt från regionen för 23,3 mkr och nytt avloppsreningsverk. Pågående investeringar är ombyggnation av kommunhuset samt ombyggnation av nytt LSS-boende.

3.3 Den kommunala koncernen

Den kommunala koncernen består av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, bolagen Ånge Fastighets- och Industri AB, Ånge Energi AB och Ångefallen Kraft AB.

Verksamhet som bedrivs i samarbete med andra

Kollektivtrafik: Bedrivs tillsammans med övriga kommuner och regionen i kommunalförbundet, Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrland.

Räddningstjänst: Räddningstjänst bedrivs tillsammans med Sundsvalls och Timrå kommuner i kommunalförbundet Räddningstjänstförbundet Medelpad.

Överförmyndarverksamhet: Överförmyndarverksamheten bedrivs tillsammans med Sundsvall, Timrå och Nordanstigs kommuner i den gemensamma nämnden, Överförmyndarnämnden Mitt. Sundsvalls kommun är värdkommun.

Bygg- och miljö: Bygg- och miljöverksamheten bedrivs tillsammans med Bräcke kommun. Bräcke kommun är värdkommun.

Samordningsförbund: Verksamhet enligt lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (2003:1210) som infördes 2004. Övriga parter i Samordningsförbundet är Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och regionen.

Ägarandelar i andra företag, 2023-12-31

Servanet: Ånge kommun har 252 av totalt 4 857 aktier i Servanet. Övriga ägare i Servanet är Sundsvall Elnät AB, Timrå kommun, Härnösand Energi & Miljö AB, Strömsund kommun och Ragunda kommun. Servanet bygger kommunens fibernät.

Inera: Ånge kommun har 5 aktier i Inera. Övriga ägare är Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, samt regioner och andra kommuner. Genom att erbjuda kompetens inom digitalisering stödjer Inera ägarnas verksamhetsutveckling. Inera koordinerar och utvecklar gemensamma digitala lösningar till nytta för invånare, medarbetare och beslutsfattare.

Ostkustbanan 2015 AB: Ånge kommun har 100 aktier vilket motsvarar 1%. Bolaget bildades 2015 med syfte att påskynda utbyggnaden av järnvägsspåret mellan Härnösand och Gävle.

Kommuninvest ekonomisk förening: Ånge kommuns andel är 0,1 % av föreningens tillgångar och skulder.

Sankt Olavsledens ekonomiska förening: Kommunen är medlem från och med 2022.

Privata utförare:

Kommunen köper tjänster av privata utförare inom följande verksamheter:

- Gator och vägar 0,8 mkr
- Renhållning 11,3 mkr
- Stöd och omsorg (LSS) 3,8 mkr
- Individ- och familjeomsorg 12,0 mkr
- Gymnasieskolan 5,1 mkr
- Vuxenutbildning 2,0 mkr

Ibland köps tjänster av privata utförare, även om det sker i liten utsträckning. Orsakerna handlar dels om brist på kompetens, dels på brist på kapacitet.

Brist på kompetens. En liten kommun har ibland små möjligheter att upprätthålla specialistkompetens inom alla områden som kommunen är ålagd att hantera. Det kan röra sig om experter och konsulter som från tid till annan anlitas för specifika projekt.

Brist på kapacitet. Ibland behöver verksamheten tillfälligt förstärkas för att klara av behoven hos exempelvis brukare inom verksamheten stöd och omsorg, då det kan råda platsbrist.

3.4 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Internationell ekonomi

Den ekonomiska avkyllning som med fördröjning följer av föregående års ränte- och prisuppgångar är den kortsiktigt dominerande kraften för världsekonomin, framför allt i OECD-länderna.

Visserligen gynnas den ekonomiska tillväxten på båda sidor av Atlanten av betydande satsningar på omställning för delar av industrin samt energisektorn, liksom av det uppsving som skett för försvarsindustrin. Men 2023 års räntehöjningar har en åtstramande effekt framöver. BNP-tillväxten i många länder antas därför bli låg eller måttlig under 2024. Samtidigt väntas fjolårets trend av fallande global inflation fortsätta. Detta antas också möjliggöra en omsvängning av penningpolitiken, där bland andra Federal Reserve, ECB och Riksbanken under 2024 sänker sina styrräntor. Tids nog kommer sjunkande räntor och inflation att bädda för en global återhämtning. Men den nedgång för marknadsräntorna som kan förväntas 2024 är betydligt mindre än uppgången 2022 – 2023. Den lägre inflationstakten innebär inte något återställande av den köpkraft som gått förlorad utan möjliggör endast att en utdragen återhämtning för hushållens realinkomster kan inledas. Något markant lyft för global BNP-tillväxt väntas därför inte i närtid, trots sjunkande räntor och inflation.

Fjolårets falnande globala tillväxt beräknas i år sätta allt tydligare avtryck på arbetsmarknaderna i flera länder. Troligen kan den dämpning av sysselsättningstillväxten som syntes i flera länder 2023 övergå i sjunkande sysselsättningsnivå 2024 – så som redan har skett i Sverige. Att konjunkturedgången mer tydligt inbegriper arbetsmarknaden sänker chanserna för en tidig konjunkturuppgång. Med tiden förutsätts därför behovet av att stötta konjunkturen bli ett allt tydligare motiv för en lättare penningpolitik. Utan denna lättnad hotar troligen en recession i USA.

SKR cirkulär 24:15, MakroNytt 1 2024, SKR Ekonomirapporten, oktober 2023

Svensk ekonomi

Likt de flesta bedömare räknar SKR med en fortsatt nedgång för inflationen i Sverige. Prognosen för helåret 2024 hamnar långt under de exceptionellt höga inflationstalen från 2022 och 2023, mätt utifrån både KPIF och KPI. Vi närmar oss nu återigen en KPIF-inflation på 2 procent. Detta faktum, samt en liknande utveckling i vår omvärld, möjliggör för Riksbanken att börja sänka styrräntan.

Svensk BNP gick sidledes under 2023 och totalt ser helåret ut att resultera i en liten nedgång. Tuffa tider för räntekänsliga hushåll och byggföretag i Sverige har inneburit att konsumtion och bostadsinvesteringar har minskat på ett sätt som vi inte har sett sedan 90-talet. Hög inflation och snabbt stigande räntor är den stora boven i dramat och fortsätter att vara så även 2024. Det tar tid för penningpolitiken att slå igenom och därför väntas den lägre inflationen och det förväntade lägre ränteläget att ge avtryck på den inhemska efterfrågan först under 2025. Vi kan förvänta oss en gradvis allt starkare återhämtning under senare delen av 2024.

Inflations- och räntepuckeln har hittills inneburit en större avmattning i Sverige än i flera andra länder, med anledning av en relativt högre räntekänslighet. Sverige tycks därmed ligga före flera andra länder i konjunkturförloppet, när det i hög grad styrs stora slag i penningpolitiken.

Men en tudelning syns i den svenska ekonomin. Förra året föll bostadsbyggandet kraftigt samtidigt som övriga investeringar, både offentliga och privata, steg oväntat mycket. Stora investeringar, inte minst inom ramen för grön omställning, upprustning av försvaret och demografiska behov är viktiga förklaringar till detta. Dessa drivkrafter kvarstår i år, bostadsinvesteringarna fortsätter att falla ytterligare något i år innan det vänder medan övriga investeringar fortsätter att öka i måttlig takt både i år och nästa, vilket sammantaget håller upp investeringarna under lågkonjunkturen. Mycket svag inhemsk efterfrågan ihop med en svag växelkurs innebar dessutom att importen till Sverige minskade markant 2023.

Omvärlden behöver också anpassa sig till en varaktigt lägre köpkraft och därmed kommer svensk export att ge svagt bidrag till BNP-ökningen fram till 2025. Trots en tydlig försvagning av svensk ekonomi ligger sysselsättningen på en mycket hög nivå, cirka 70 procent av befolkningen i åldern 15–74 år är sysselsatta. Men konjunkturedgången väntas inom kort ge ett tydligare avtryck på arbetsmarknaden. Nästa år beräknas arbetslösheten stiga och antalet arbetade timmar minska med 0,3 procent, något som påverkar utvecklingen av skatteunderlaget, som därför ökar långsammare än normalt.

SKR cirkulär 24:15, MakroNytt 1 2024, SKR Ekonomirapporten, oktober 2023

Kommunernas ekonomi

Den höga inflationen ger kraftigt ökade pensionskostnader och höga prisökningar i verksamheterna. Det reala skatteunderlaget urholkas och minskar med över 2 procent i år och nästa år med 0,5 procent. Ingen prognosmakare förutsåg att inflationen skulle bli så hög och att den skulle vara så persistent. Det är en störning som fått extrema effekter i kommunsektorn. Mest har den s.k. förmånsbestämda pensionen påverkat kommuner och regioners resultat negativt. Förmånsbestämd pension innebär att kommunen eller regionen ska garantera sina anställda, med lönenivå över ett takbelopp, en pension som baseras på lönen den anställde har under sina sista arbetsår. Det är ett system som gjort att kommuner och regioner under hela 2000-talet byggt upp en skuld till sina anställda. Den förmånsbestämda pensionen värdesäkras med prisbasbeloppet, vilket gör att kostnaderna ökar med över 50 miljarder kronor mellan 2022 och 2024. Från och med 2023 har ett nytt pensionsavtal trätt i kraft där de förmånsbestämda pensionerna avvecklas och en högre premie i stället betalas in till pensionsbolagen, vilket gör att pensionskostnaderna kommer att bli mer förutsägbara.

Kommunerna beräknas få ett blygsamt plusresultat i år, vilket beräknas bli det svagaste resultatet sedan IT-kraschen i början av 2000-talet. Det innebär att cirka en tredjedel av kommunerna beräknas få underskott i år. I andra kommuner är marginalerna små och trycket på effektiviseringar av verksamheterna stora. Fler än hälften av kommunerna har underskott inom individ- och familjeomsorgen, trots att kostnaderna för ekonomiskt bistånd minskar. Det beror på snabbt ökande kostnader för barn och unga.

Nästa år förvärras situationen ytterligare, med en fortsatt real minskning av skatteunderlaget. Utan ytterligare skattehöjningar beräknas kommunerna få ett underskott på –7 miljarder. För att undvika detta krävs mycket stora åtgärder i form av neddragningar och/eller skattehöjningar.

De närmaste årens extremt svaga resultat och en fortsatt hög investeringsnivå i kommunerna, kombinerat med likviditetspåverkan från de nya pensionsavtalen gör alltså att kommuner måste ha särskild bevakning på sin betalningsberedskap. Det nya pensionssystemet kommer delvis att förändras från en skuldökning, som inte belastar likviditeten, till utbetalningar.

Likviditetsbelastningen från pensionerna i kommuner och regioner kommer att vara betydligt högre per år de kommande åren jämfört med 2022. Skillnaderna är stora mellan olika kommuner där vissa kommer att påverkas rejält av detta. I kombination med att det fortsatt föreligger högt investeringsbehov i sektorn gäller det att ha fokus på likviditeten och låneskuld framöver. Den kommun som inte följer likviditets-utvecklingen och anpassar verksamheten eller skattenivån kan riskera att hamna i en så pass bekymmersam situation att behöva låna pengar till den löpande driften för att betala räkningar och löner. Av detta skäl är det viktigt att inte bara hänvisa till RUR eller synnerliga skäl och dra på sig stora underskott, utan att vidta alla de åtgärder som krävs för att komma i balans.

SKR cirkulär 24:15, MakroNytt 1 2024, SKR Ekonomirapporten, oktober 2023

Befolkningsutveckling

	2023	2022	2021	2020	2019
Total	9 109	9 143	9 233	92 26	9 316
Förändring	-34	-90	7	-90	-95
Födda	68	64	92	77	91
Döda	127	137	140	142	158
Inflyttade	384	401	414	377	381
Utflyttade	359	428	367	404	410
Justering (SCB)	0	10	8	2	1

Bostadsmarknad

Ånge kommun har utifrån Västernorrlands bostadsmarknadsanalys 2021 ett underskott på bostäder. Trots att det i kommunen finns flera tomma hus och lägenheter råder det samtidigt en brist på attraktiva boenden som lever upp till dagens behov och standard.

Under 2021 har Riktlinjer för Ånge kommuns bostadsförsörjning tagits fram som i början av 2022 skickats till Länsstyrelsen på remiss. Under 2024 arbetar kommunen med att ta fram nya riktlinjer för bostadsförsörjning samt en handlingsplan för det vidare arbetet.

Av riktlinjerna framgår att det finns behov av fler detaljplanerade fastigheter som kompletterar det befintliga bostadsbeståndet i olika delar av kommunen. Intresset för vart folk vill bo ser olika ut i Ånge kommun. Tomter som ligger utanför bebyggelse med närhet till naturen är attraktiva alternativ, men även tomter i nära anslutning till centrum lockar nyetablerare.

Nyproduktion främjas av att det finns attraktiva tomter att bygga på. För att stimulera nybebyggelse behöver Ånge kommun arbeta med att komplettera det befintliga tomtbeståndet.

Ombyggnation och upprustning av befintliga hus på bostadsmarknaden samt ödehus påverkas av huspriserna, där låga priser påverkar viljan att investera i mindre välhållna fastigheter samt i vissa fall hålla efter byggnader. Ödehus eller tomma hus är en resurs som kommunen måste skapa en plattform där köpare och markägare kan komma i kontakt med varandra, detta utan att vara en aktiv förmedlande part.

Ånge översiktsplan 2040 pekar ut områden som är attraktiva för förtätning i anslutning till bebyggelse. I översiktsplanen framgår även vilka områden som är områden för strandnära bebyggelse (LIS).

Kommunen behöver vidare arbeta med en bostadsstrategi eller planeringsverktyg för att peka ut tomter och möjliggöra för exploatering av nya bostadsfastigheter. Ånge behöver även se över det befintliga beståndet med attraktiva lägenheter, med goda funktionsanpassningar till ett bra pris för att stimulera ett boendegenerationsskifte i kommunen.

Vakansgraden i det kommunala fastighetsbolaget ÅFA har under året varit stabil. I december var vakansgraden 4,2%. Vakansgraden motsvarar 34 lägenheter av totalt 810.

Arbetsmarknad

	16–64	2023 december	2022 december	2021 december	2020 december	2019 december
Riket	arbetslösa	3,3	3,1	3,5	4,6	4,0
	I åtgärder	3,5	3,5	3,6	4,2	3,4
	totalt	6,8	6,6	7,2	8,6	7,4
Varav utrikesfödda totalt		15,2	16,6	17,8	21,1	25,1
Västernorrland	arbetslösa	3,2	6,8	3,6	4,4	4,7
	I åtgärder	2,9	3,3	4,2	4,6	4,0
	totalt	6,1	3,5	7,8	9,0	8,7
Varav utrikesfödda totalt		17,2	21,2	24,0	27,1	30,0
Ånge	arbetslösa	2,9	3,0	3,8	4,8	3,9
	I åtgärder	2,4	2,9	3,5	3,3	3,5
	totalt	5,3	5,9	7,3	8,1	7,4
Varav utrikesfödda totalt		14,9	17,6	21,7	25,0	40,0

	18–24	2023 december	2022 december	2021 december	2020 december	2019 december
Riket	arbetslösa	3,9	3,8	2,6	4,8	4,6
	I åtgärder	3,8	4,3	3,6	7,0	4,6
	totalt	7,7	8,1	6,2	11,8	9,2
Varav utrikesfödda totalt		13,7	17,2	19,2	25,8	25,1
Västernorrland	arbetslösa	4,4	4,1	3,4	5,2	5,9
	I åtgärder	4,2	5,7	5,8	8,8	6,6
	totalt	8,6	9,8	9,3	14,0	12,5
Varav utrikesfödda totalt		12,4	19,2	25,0	28,5	30,8
Ånge	arbetslösa	4,0	3,9	4,5	3,3	3,3
	I åtgärder	4,0	4,8	4,8	8,5	5,9
	totalt	8,0	8,7	9,3	11,8	9,2
Varav utrikesfödda totalt		Uppgift saknas	13,0	19,6	23,8	29,3

Arbetsmarknadsenheten (Samlad kraft) fortsätter sitt arbete för att motverka långtidsarbetslöshet och utanförskap genom att använda den arbetsmodellen som utvecklades under det av ESF medfinansierade projektet Ångemodellen. Ångemodellen bygger hög kvalitet på insatser och ett mycket nära samarbete med IFO. Målet är att kvinnor och män som idag står långt från arbetsmarknaden kommer närmare arbetsmarknaden eller arbete eller i studier.

Sedan 1 april 2023 och fram till 30 juni 2025 bedrivs ett nytt projekt med delfinansieringen från Europeiska Socialfonden, Ångemodellen Unga. Projektet vänder sig till målgrupper i tre åldersintervaller: 13-15, 16-19 samt 20-29.

Syfte med projektet är för den enskilde deltagande individen att genom olika insatser, grupp- och individanpassade aktiviteter stärka sin självkänsla och självförtroende så att hen börjar tydliggöra sina personliga mål och ser sig själv i rollen som studerande och yrkesarbetande.

Målet med projektet på strukturnivå är att utveckla samverkan mellan kommun, hemmet, vården och myndigheter samt att det finns en samlad planering som verkar för individens bästa där samtliga ser nyttan och betydelsen av varandra där personal arbetar prestigelöst och för en god kommunikation.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Befolkningsprognos

2023-12-31 var antalet invånare 9 109 personer, 2023 minskade befolkningen med 34 personer. Om den negativa utvecklingen fortsätter är prognosen fram till 2030 en befolkningsminskning till cirka 8 700 personer. Med den positiva utvecklingen med olika etableringar i kommunen förväntas befolkningen i stället att öka.

Finanspolicy

I kommunkoncernen finns en finanspolicy från 2015 med senaste revidering november 2023. 2023-12-31 finns inte några andra placeringar än i bank och utlåning till de kommunala bolagen. Elaktiepengarna är finns på olika konton i bank eller är utlånade till de kommunala bolagen. 2015 användes 51 mkr till att amortera på kommunens lån.

I april 2021 beslutade kommunfullmäktige (§31) att 20 mkr av elaktiepengarna får användas för likvidförstärkning med anledning av renoveringen av badhuset. De 20 mkr användes 2022. Sammanställning över kommunens placeringar av elaktiepengarna per 2023-12-31.

Mkr	2023	2022	2021	2020	2019
Depå, Handelsbanken	43,6	42,3	42,3	42,3	42,3
Placeringar Handelsbanken	10,3	10,2	10,2	10,2	10,2
Långfristig fordran ÅFA	9,8	10,6	11,3	12,0	12,7
Långfristig fordran Ånge Energi	0,0	0,0	0,0	18,5	22,7
Kortfristig fordran ÅFA	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Kortfristig fordran Ånge Energi	0,0	0,0	0,0	4,3	4,3
Swedbank (1953)	42,6	40,4	59,2	35,5	29,9
Summa	107	104,2	123,7	123,5	122,8

Långfristiga skulder

Med långfristiga skulder avses skulder med löptid över ett år. De långfristiga skulder som kommunen har 2023-12-31 avser lån, investeringsbidrag och anslutningsavgifter som avskrivs i takt med investeringen. Totalt hade kommunen vid årsskiftet en långfristig skuld på 87,9 mkr vilket är en minskning med 12,6 mkr jämfört med 2022. ÅFA har långfristiga skulder på 438,7 mkr vilket är en ökning med 29,3 mkr sedan 2022. Ånge Energi har 42,4 mkr i långfristiga skulder vilket är en minskning med 4,3 mkr sedan 2022. Kommunens andel av i Ångefallen Kraft AB:s långfristiga skulder 36,5 mkr vilket är en ökning med 20,0 mkr sedan 2022.

Borgensåtagande

Kommunens borgensåtagande var vid årets slut 488 mkr vilket är en ökning med 26 mkr. I de kommunala bolagen finns inte några borgensförbindelser.

Räntenivån

Låneskulden i kommunen och de helägda kommunala bolagen är totalt 550,6 mkr. En förändring av räntan med 1 % påverkar kommunkoncernens kostnader på sikt med cirka 5,5 mkr. De är olika bindningstid på lånen enligt riktlinjerna i kommunens Finanspolicy.

Riktade statsbidrag

De riktade statsbidragen kan ses som ett hinder för effektivisering och utveckling av verksamheten. Kommunen har inte resurser att ansöka och medfinansiera på det sätt staten tycker att verksamheten ska utvecklas. Det vore önskvärt att mer fördelades som generella statsbidrag som kommunen kan fördela och använda utifrån de förutsättningar som råder i Ånge.

Känslighetsanalys

En kommun påverkas av händelser utanför dess egen kontroll, till exempel konjunktursvängningar eller förändrade lagar och förordningar. Kommunen ska ha en beredskap för att hantera sådana händelser, både externa oförutsedda händelser och förändringar i den egna kommunen. Det måste finnas reserver och marginaler i ekonomin. Hur stora reserverna behöver vara kan beskrivas i en känslighetsanalys som visar hur olika förändringar påverkar kommunens intäkter och kostnader.

- Personalens löner förändras med 1 %: 4,6 mkr
- Förändrad skattesats med 1 krona: 22 mkr
- 10 heltidstjänster: 5,7 mkr
- 1 % resultat i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag (2023): 7 mkr.

Pensionsförpliktelser

Kommunens pensionsåtagande uppgår, 2023-12-31 till 315,6 mkr. De kommunala bolagen har inte några pensionsåtaganden.

Pensionsförpliktelsen redovisas enligt den så kallade blandmodellen där pensioner intjänade före 1998 inte skuldförs utan redovisas som ansvarsförbindelse. Förpliktelsen som redovisas som ansvarsförbindelse uppgår till 223,5 mkr.

För att möta kommande pensionsutbetalningar finns el-aktiepengarna och en öronmärkning i eget kapital för pensionskostnader.

Kommunen följer RKR R10 från Rådet för kommunal redovisning gällande värdering och upplysningar om kommunens pensionsförpliktelser.

	Kommunen		Kommunkoncern	
	2023	2022	2023	2022
Pensionsförpliktelse				
Total pensionsförpliktelse				
a) Avsättning inkl. särskild löneskatt	92,1	82,0	92,1	82,0
b) Ansvarsförbindelse inkl. särskild löneskatt	223,5	220,3	223,5	220,3
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring				
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsstiftelse				
Summa pensionsförpliktelser (inkl. försäkring och stiftelse)	315,6	302,3	315,6	302,3
Förvaltade pensionsmedel - marknadsvärde				
Totalt pensionsförsäkringskapital				
-varav överskottsmedel				
Totalt kapital pensionsstiftelse				
Finansiella placeringar avseende pensionsmedel (egen förvaltning)				
Summa förvaltade pensionsmedel				
Finansiering				
Återlånade medel	315,6	302,3	315,6	302,3
Konsolideringsgrad				

Orsaken till ökningen 2023 är den höga inflationsnivån.

Hållbarhet

Inom områdena **digitalisering, kompetensförsörjning, socioekonomisk utveckling och klimatneutralt samhälle** ligger lösningar på många av kommunkoncernens framtida möjligheter och utmaningar.

Enligt SKR kommer kommunsektorn att ha stora pensionsavgångar och ökad efterfrågan på välfärdstjänster vilket innebär att kommuner och regioner kommer att behöva rekrytera många nya medarbetare och hitta nya arbetssätt de kommande åren.

Kompetensförsörjning kommer att vara en stor utmaning för Ånge kommun framöver. Fler arbeten kommer att skapas i kommunen, samtidigt som många kommer att gå i pension. Samtidigt behöver verksamheterna utvecklas inom nya arbetssätt, bland annat med hjälp av digitala hjälpmedel.

Att minska utanförskapet är en annan utmaning. För att minska utanförskapet i framtiden är en av flera viktiga faktorer att fler går ut grundskolan med behörighet att söka program på gymnasiet.

Den gröna omställningen i form av industrietableringar skapar nya möjligheter i kommunen och bidrar till ett klimatneutralt samhälle.

3.5 Händelser av väsentlig betydelse

Rysslands invasion av Ukraina har gjort att säkerhetsläget allvarligt har försämrats i Europa och Sverige. Kommunen behöver därför öka sin förmåga att försvara Sverige och värna sin säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet.

Sveriges ansökan om medlemskap i NATO 2022 har behandlats under 2023.

Det nya säkerhetsläget innebär ökat fokus på förberedelser och planering gällande krisberedskap och Civilt försvar.

Den fortsatt höga inflationen och påverkar kommunens ekonomi stark, dels genom ökade priser, dels genom ökning av pensionsskulden.

1 januari 2023 trädde den nya politiska- och tjänsteorganisationen i kraft vilket inneburit stor omställning både på politisk nivå och tjänstepersonsnivå.

Framtagandet av ny översiktsplan har pågått under året. Planen har varit föremål för samråd och Kommunfullmäktige beslutade i mitten av september att överlämna planen för granskning.

Detaljplan för Site Alby är klar och markundersökningar har gjorts under året. Underlag för kommunens investeringar i området håller på att tas fram.

Detaljplanearbete har påbörjats för industriområde i Ljungaverk och bostadsområde i Fränsta.

Ny förskola har öppnats i Ånge och förberedelser pågår för ny förskola i Fränsta. Under 2023 har det varit stor efterfrågan på förskoleplatser.

ÅFA har köpt Furubacken i Fränsta av Region Västernorrland.

Uppstart av resursskola från och med hösten 2023.

Pilotprojektet ”Nu börjar vi med barnen” har pågått under hela 2023.

Projektet ”Ung i Ånge” har pågått under året.

Start av projektet ”Ångemodellen unga” för att öka skyddsfaktorer och fånga upp riskfaktorer i ett tidigare skede.

I ordningsställandet av ny gruppbostad i Ånge har påbörjat, gruppbostad Viljan. Inflyttning beräknas ske efter sommaren 2024.

Projektet med bemanningsekonomi är avslutat och har integrerats i ordinarie verksamhet. Projektet har haft brukarfokus, arbetsmiljö och ekonomi som utgångspunkter och har utvecklats i samarbete med fackliga organisationer och personal.

Ånge kommuns nya reningsverk i Fränsta är driftsatt och fungerande. Erfarenheten fram till nu är att reningen är effektiv och mätningar visar att värden för utsläpp ligger långt under de krav som myndigheterna ställer på reningsverket.

Under 2023 har beslut tagits om samverkan med Sundsvall kring IT och digitalisering.

3.6 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Ånge kommun styrs av medborgarna, via deras politiska representanter i kommunen. Kommunfullmäktige är det högsta beslutande organet i kommunen och bestämmer i kommunens viktigaste frågor.

Bland annat beslutar kommunfullmäktige om

Kommunfullmäktige styr kommunen via sin koncern, som består av kommunstyrelsens samt de helägda bolagen.

Kommunen styrs enligt en nedbrytning av kommunens vision, till kommunfullmäktiges långsiktiga mål, som bryts ner av koncernen till mål för året. Dessa mål bryts ner i en verksamhetsplan som beskriver vad kommunen ska göra för att nå målen.

Ansvarsstruktur

Inom Ånge kommunkoncern finns flera nivåer av politiskt styrande instanser - kommunfullmäktige, kommunstyrelse och nämnder samt styrelser för de kommunala bolagen. Därtill finns en tjänsteorganisation till stöd för det politiska styret och för genomförandet av verksamheten.

Kommunfullmäktige, med de demokratiskt folkvalda politikerna, är det högsta beslutande och styrande organet. Kommunfullmäktiges roll i styrningen är att fastställa kommunövergripande visioner, planer, mål och uppdrag för den kommunala koncernen. I samband med budget fastställer kommunfullmäktige konkreta mål för god ekonomisk hushållning samt ekonomiska krav och ramar för kommande år. Fullmäktige tillsätter ledamöter i kommunstyrelse och nämnder samt föreslår styrelseledamöter till de kommunala bolagen. Fullmäktiges roll i uppföljningen är att godkänna delårsrapporter och årsredovisning samt besluta om ansvarsfrihet för styrelser och nämnder inom kommunens nämndsorganisation.

Kommunstyrelsen, har det övergripande ansvaret för verkställighet, uppföljning och utvärdering vilket inbegriper ledning och samordning av mål, riktlinjer, direktiv och ekonomi för styrning och kontroll av hela den kommunala koncernen. Kommunstyrelsen svarar således för planering och uppföljning av ekonomi och verksamhet för kommunens nämnder, de kommunala bolagen samt kommunförbunden. Betydande delar av detta ansvar är kopplat till uppsiktsplikten och den interna kontrollen. kommunstyrelsen rapporterar till kommunfullmäktige.

Bolagsstyrelser ansvarar för att respektive verksamheter utvecklas, följer lagar och riktlinjer samt bidrar till att kommunfullmäktiges uppdrag verkställs och mål uppnås. I styrmodellen innebär det att nämnder och styrelser utvecklar planer, mål och eventuella mått samt identifierar risker i relation till fullmäktiges vision, mål och uppdrag.

Kommunstyrelsen och bolagen har under sig tjänsteorganisationer, som i det dagliga verkar för att nå kommunstyrelsens och bolagens mål. Detta sker utifrån det mandat och budget kommunfullmäktige givit, samt inom de ramar och regler som kommunfullmäktige, styrelserna, lagar och förordningar sätter ut.

Struktur för styrning av den kommunala koncernen

I Ånge kommun utgår, så långt det är möjligt, styrning och uppföljning utifrån mål med verksamheterna i den kommunala koncernen. För medborgaren är det verksamheten som är väsentlig. Ekonomiska ramar och mål sätts för verksamheter, sedan är det nämnden/styrelsen som ansvarar för att verksamheten uppnår målen inom de ekonomiska ramarna. I förvaltningsberättelsens organisationsöversikt framgår hur koncernenheternas ansvar fördelar sig i förhållande till kommunens betydande verksamheter.

Strukturen för styrning och uppföljning tar utgångspunkt i den kommunala koncernen (se översiktsbild nedan). Kommunfullmäktige beslutar om mål för god ekonomisk hushållning, riktlinjer och övergripande styrdokument på koncernnivå. Därefter delar Ånge in verksamheten i tre delar utefter finansiering: verksamheter som huvudsakligen är finansierad av skatter och statsbidrag, verksamheter som finansieras med självkostnadsreglerande avgifter samt affärsdrivande verksamheter. Även på denna nivå beslutar kommunfullmäktige om mål och ramar anpassade till finansieringsform och de krav som det för med sig. Slutligen sker styrning och uppföljning av individuella verksamheter med tillhörande mål och ramar.

Koncernnivå		Ånge kommun koncern	
Finansieringsnivå	Skattefinansierad verksamhet	Avgiftsfinansierad verksamhet	Affärsdrivande verksamhet
Verksamhetsnivå	<ul style="list-style-type: none"> • Vård och omsorg • Barnomsorg • Grundskola • Gymnasie- och vuxenutbildning • Individ- och familjeomsorg • Kultur och fritid • Gata och park • Övriga skattefinansierade verksamheter 	<ul style="list-style-type: none"> • Vatten och avlopp • Kommunal renhållning • Övriga avgiftsfinansierade verksamheter 	<ul style="list-style-type: none"> • Fastigheter • Energi • Övriga kommersiella verksamheter

Budget med plan

Varje år beslutar kommunfullmäktige om en budget för kommande år med tillhörande tvåårsplan. Kommunens totala verksamhet bedrivs både i förvaltningsform och i bolagsform. För att få en helhetsbild av den kommunala koncernen, som sedan särredovisas för kommunens nämnds- och förvaltningsorganisation enligt gällande lagkrav. I budgeten framgår också fullmäktiges prioriterade mål för god ekonomisk hushållning, mål och uppdrag.

Mål, budget och uppföljning inom den kommunala koncernen

Den politiska målstyrningen siktar mot att uppfylla kommunens Vision och fokusområden. Den lyfter blicken och fokuserar på utveckling och värde för invånare. Kommunfullmäktige tar fram mål för mandatperioden som leder till visionen och de fem fokusområdena. Dessa mål har mått kopplade till sig, som mäter måluppfyllnaden. Det innebär att vissa mål inte kan mätas förrän centrala statistikdatabaser uppdateras, vilket generellt sker en eller ett par gånger per år. Under verksamhetsåren har kommunfullmäktige då bara den senaste inrapporterade måttet att utgå ifrån, utöver kommunstyrelsens redogörelse. Dock är kommunfullmäktiges mål fleråriga, så

löpande uppföljning är möjlig.

Kommunstyrelsens och nämndernas målstyrning fokuserar på utveckling och att skapa förändringar. Målen antas för ett år i taget, men kan sträcka sig över flera år. Dessa mål kan ha mått kopplade till sig. Kommunstyrelsen har även från och med 2023 antagit en verksamhetsplan för dess förvaltning, som bryter ner målen i aktiviteter som ska genomföras. Dessa aktiviteter är tidsplanerade och tydliga och dess genomförande ska kunna besvaras av endera *ja* eller *nej*. Det är genomförandet av dessa aktiviteter som mäter måluppföljningen för kommunstyrelsen om det inte finns mått antagna. Det innebär att om kommunstyrelsen inte antar mått för sina mål så är respektive av kommunstyrelsens mål uppnådda om förvaltningen genomfört aktiviteterna enligt plan. Denna modell stärker det politiska ansvaret och ägandeskapen, då förvaltningens uppdrag blir mycket tydligt. Samtidigt så förtydligas kommunstyrelsens ansvar mot kommunfullmäktige, då kommunstyrelsen tydligt blir ansvarig för att bryta ner kommunfullmäktiges mål till resultat.

Ekonomiska ramar

I Ånge kommunkoncern bedrivs verksamheter med varierande förutsättningar, vilket innebär att ekonomiska ramar och mål inte kan utformas på samma sätt för alla verksamheter. För att kommunens skattefinansierade verksamheter (t.ex. skola, omsorg, gator) utgår resursfördelningen utifrån en analys av utfallet i senaste bokslut och aktuell prognos för innevarande år. Detta för att få en bild av de aktuella resursbehoven. För att arbeta fram en ekonomisk ram vägs även kommunens befolkningsprognos, viktiga indexförändringar, ambitionsförändringar samt eventuella rationaliseringsbehov in i det slutliga förslaget till resursfördelning.

Kommunens avgiftsfinansierade verksamheter som är reglerade enligt självkostnadsprincipen (vatten, avlopp och renhållning) utarbetar budgetar utifrån fullmäktiges beslut om taxa. Som huvudprincip, om inte särskilda omständigheter råder, ska dessa verksamheter anpassa kostnaderna i förhållande till taxeintäkterna. För affärsdrivande verksamheter, dvs. som verkar på en konkurrensutsatt marknad, fastställer fullmäktiges resultatkrav, som ligger till grund för budgetarbetet.

Uppföljning under budgetåret

Kommunkoncernen följer upp mål och budget tre gånger per år. Detta sker i en tertialrapport, i delårsrapport och i årsredovisningen. Här följer kommunfullmäktige arbetet och utfallet av mål och budget, och kan besluta om korrigerande åtgärder om resultatet inte är i linje med förväntningarna. Kommunstyrelsen följer även arbetet med intern kontroll vid tertialen, för att säkerställa en hög kvalitet med få avbrott.

Ekonomisk uppföljning av drift, investeringar, befolkningsutveckling, sjukfrånvaro och utfall av försörjningsstöd har presenterats på kommunstyrelsens sammanträden under året.

Uppsikt över den kommunala verksamheten

Kommunstyrelsen ansvarar för att hålla uppsikt över hela den kommunala koncernen. Uppsiktspliktens genomförande tar sin utgångspunkt i budget, flerårsplan, ägardirektiv samt nämnds- och bolagsplaner.

Kommunstyrelsen har följt arbetet i förvaltningen och samtliga delade nämnder, bolag och förbund i kommunen systematiskt under året, genom en årlig uppsiktsplan. Denna plan klagör vid vilket möte vilken verksamhet ska rapportera. Även kommunstyrelsens utskott har

individuella planer för sin uppsikt för att säkerställa att den politiska viljeriktningen omsätts.

Intern kontroll

Kommunstyrelsen och de helägda bolagen ska systematiskt arbeta med intern kontroll, genom att identifiera och följa risker och planera in åtgärder. Under 2023 har ett omfattande arbete genomförts för att höja kvalitén i detta arbete. Bland annat innebar det att kommunstyrelsens förvaltning arbetar med cirka identifierade 250 risker. Ett urval av dessa risker är lyfta till kommunstyrelsens internkontrollplan, via dess politiskt antagna internkontrollanter.

Internkontrollanter har arbetat i två år med att både följa, men även att utveckla arbetet med riskhantering och det arbetet har gett mycket gott resultat, både i den politiska förankringen, men även för att sätta tyngd bakom arbetet.

Bolagen antar även de en årlig plan för intern kontroll, som identifierar risker och planerade åtgärder. Bolagen har påbörjat en översyn av sin interna kontroll under 2023, och det arbetet kommer fortsätta och utvecklas under 2024, bland annat utifrån de erfarenheter och positiva effekter kommunstyrelsens modell har identifierat.

3.7 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Utvärdering av god ekonomis hushållning

I kommunallagen finns ett regelverk för hur kommuner ska sköta sin ekonomiska förvaltning. Där beskrivs bland annat att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Kommunens budget är en plan för verksamheten och den anger mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För Ånge kommun innebär det en strävan att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar. För Ånge kommun innebär god ekonomisk hushållning dessutom att verksamheten bedrivs effektivt, det vill säga den kommunala servicen ska infria kommuninvånarnas behov och bedrivas på ett kostnadseffektivt sätt.

God ekonomisk hushållning förutsätter inte bara att den löpande verksamheten under året kan finansieras med intäkter. För att inte behöva göra besparingar i verksamheten enskilda år, då intäkterna (skatteintäkter och statsbidrag) plötsligt viker eller då oförutsedda kostnadsökningar uppstår, krävs att kommunen har en buffert i sin ekonomi.

Kommunen har beslutat att om de finansiella målen uppnås och över hälften av kommunfullmäktiges kvalitetsfaktorer är acceptabla kommer kommunen bedöma att en god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

Finansiella mål

1. Kommunkoncernen ska hushålla med resurserna och ska ha positiva ekonomiska resultat varje år. Hur stora dessa resultat ska vara kan komma att variera mellan olika år. Med anledning av kommunen befinner sig i en förändrings- och tillväxtfas kommer medel att ianspråkta av resultatutjämningsreserven 2023 och 2024. Det ekonomiska utrymmet bedöms därefter utvecklas tack vare en positiv befolkningsutveckling.

Den kommunala koncernens resultat, mkr	2023	2022	2021	2020	2019
Kommunen	0,0	36,8	20,8	21,8	-2
Ånge Industri och Fastighet AB (100% ägande)	12,3	11,9	-4,3	-12,1	-1,7
Ånge Energi (100 % ägande)	0,0	1,6	2,3	0,3	0,6
Ångefallen Kraft AB (50 % ägande) Kommunens andel	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1
Totalt	10,3	49,1	18,7	9,9	-3,2

I kommunens resultat ingår 1,5 mkr från utdelning i helägda dotterbolag. I Ånge Energis resultat ingår en upplösning av en periodiseringsfond på 0,4 mkr. Detta har eliminerats i kommunkoncernens resultat. I kommunens resultat 2022 ingår 1 mkr från utdelning i helägt dotterbolag.

Målet uppnås 2023.

2. På sikt ska kommunkoncernen ha en soliditet på 20% vilket innebär att den ska förbättras varje år. Soliditet är ett mått på den ekonomiska styrkan på längre sikt. Under 2023 bedöms soliditeten försämrats med anledning av negativt resultat. Målet blir därför att kommunkoncernen ska ha en fortsatt positiv soliditet.

Soliditet % Inklusiva Ansvarsförbindelser	2023	2022	2021	2020	2019
Kommunen	10,4	10,7	4,3	0,4	-5,3
Ånge Industri och Fastighet AB (100% ägande)	8,7	7,3	5,9	7,2	9,8
Ånge Energi (100 % ägande)	14,4	15	14,5	11,3	10,2
Ångefallen Kraft AB (50 % ägande) Kommunens andel	2,2	6,5	7,3	8,5	9,2
Kommunkoncernen	7,8	7,6	3,1	1,2	-0,7

Målet uppnås 2023.

Resultat och ekonomisk ställning

Resultaträkning Kommunen mkr	Utfall 2023	Budget 2023	Utfall 2022
Verksamhetens intäkter	189,6	154,9	173,9
Verksamhetens kostnader	-899,7	-855,5	-840,1
Jämförelsestörande kostnader	-6,3	0,0	0,0
Avskrivningar	-21,4	-26,5	-24,0
Verksamhetens netto	-737,8	-727,1	-690,2
Skatter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag	724,3	704,0	700,5
Finansnetto	16,5	14,0	26,5
Jämförelsestörande/extraordinära poster	-3,0	0,0	0,0
Resultatutjämningsreserv (ianspråktagande)	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	0,0	-9,1	36,8

Jämfört med budget 2023

Kommunens resultat är 0,0 mkr vilket kan jämföras med det budgeterade resultatet på -9,1 mkr. Verksamhetens intäkter är 34,7 mkr och verksamhetens kostnader är 44,2 mkr högre.

Skatteintäkterna är 11,2 mkr högre och utjämningsbidrag 7,5 mkr högre. Nettointäkten från Ångefallen Kraft är 3,1 mkr högre än budgeterat.

Jämfört med resultatet 2022

Jämfört med 2022 är resultatet 36,8 mkr lägre. Verksamhetens intäkter är 15,7 mkr högre. Verksamhetens kostnader är 59,6 mkr högre.

Förklaring till ökningen beror bland annat på genomsnittliga antalet årsarbetare har ökat med 22 årsarbetare. Kostnaden för 2023-års löneöversyn uppgick till 14,3 mkr. Pensionsavsättningen har höjts från 4,5% till 6% av löneunderlaget 11,2 mkr, del av förändring av pensionsskulden som redovisas som personalkostnad har ökat med 7,7 mkr jämfört med 2022.

Nettointäkten från Ångefallen Kraft är 11,1 mkr lägre jämfört med 2022.

Jämfört med delårsrapport, mkr	Budget 2023	Prognos i delårsrapporten	Utfall 2023
Kommunen	-9,1	-10,2	0,0
ÅFA	2,4	9,0	12,3
Ånge Energi	1,8	1,5	0,0
Ångefallen Kraft	0,0	0,0	-0,2
Summa	-4,9	0,3	10,3

Skillnaden jämfört med delårsrapporten beror till stor del i en försiktighet i prognosen.

- Kommunen

Den totala finansieringen är 7,4 mkr högre jämfört med prognosen i delårsrapporten.

Skatteintäkterna är 2,8 mkr högre, finansiella intäkter 2,6 mkr högre, finansiella kostnaderna är 0,6 mkr lägre samt att fastighetsavgiften är 0,6 mkr högre.

- ÅFA

Efterfrågan på bostäder har varit god under året, vakansgraden har varit ca. 4%. Hyresnivån på lokaler är indexreglerade vilket gav för 2023 en kompensation för kostnadsutvecklingen. Ett övervärde fanns på leasade bilar vid byte, samt att slutförda rivningar inte uppgått till fonderad kostnad har påverkat resultatet positivt.

- Ånge Energi

Bolaget uppvisar en vinst på 0,0 mkr efter skatt. Driftresultatet visar dock -0,4 mkr.

Marknadspriset för biobränsle har höjts påtagligt under året och därmed även inköspriserna som enligt avtal justeras i september varje år. Detta har haft en negativ inverkan på bolagets resultat då bolaget justerar sin taxa from 1 januari året efter.

- Ångefallen Kraft

Följer i stort sett prognos och budget.

Fem år i sammandrag

RESULTATRÄKNING	Kommunen					Koncernen				
Mkr	2023	2022	2021	2020	2019	2023	2022	2021	2020	2019
Verksamhetens intäkter	190	174	173	173	159	283	249	244	230	227
Verksamhetens kostnader	-921	-864	-838	-810	-792	-994	-920	-907	-873	-855
Jämförelsestörande poster	-6	0	-4	0	-3	-6	0	-4	0	-3
Verksamhetens nettokostnader	-738	-690	-669	-637	-636	-717	-671	-667	-643	-632
Skatteintäkter och skatteutjämningsbidrag	724	701	675	657	629	724	701	675	657	629
Finansnetto	17	26	16	1	5	6	19	11	-4	-1
Jämförelsestörande finansiell post	-3	0	0	0	0	-3	0	0	0	0
Resultat före extraordinär post	0	37	21	22	-2	10	49	19	10	-3
Extraordinära poster	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Årets resultat	0	37	21	22	-2	10	49	19	10	-3

BALANSRÄKNING	Kommunen					Koncernen				
Mkr	2023	2022	2021	2020	2019	2023	2022	2021	2020	2019
Materiella tillgångar	359	323	294	257	221	918	814	744	694	687
Finansiella tillgångar	81	61	62	80	83	26	14	15	14	14
Likvida tillgångar	124	176	171	140	148	194	246	202	166	169
Övriga tillgångar	89	105	80	57	61	105	115	91	56	56
Eget kapital	292	292	255	234	212	321	311	262	243	233
Avsättningar	111	97	94	88	83	111	100	97	88	83
Långfristiga skulder	88	101	72	76	81	577	554	462	440	454
Övriga skulder	162	175	186	136	137	234	224	231	159	155
Balansomslutning	653	664	607	534	513	1 243	1189	1052	931	926

KASSAFLÖDESANALYS	Kommunen					Koncernen				
Mkr	2023	2022	2021	2020	2019	2023	2022	2021	2020	2019
Medel från verksamheten före förändring RK	28	60	47	46	19	65	86	71	64	42
Rörelsekapitalets förändring	3	-36	27	3	5	17	-30	37	4	1
Investeringsverksamheten	-58	-53	-61	-56	-24	-155	-109	-97	-57	-26
Finansieringsverksamheten	-24	33	18	-1	3	21	97	25	-14	-13
Förändring av likvida medel	-52	5	31	-8	3	-52	44	37	-3	4

Likviditet

Likviditet %	2023	2022	2021	2020	2019
Kommunen	131	160	135	145	152
Koncernen	128	160	126	138	144

Ett mått på den finansiella styrkan, betalningsberedskapen på kort sikt, är likviditeten. Likvida medel är behållningen på kassa och bank plus fordringar. En god nivå är att likviditeten ska överstiga 100 % vilket innebär att de kortfristiga skulderna kan betalas när de förfaller.

Vid årets början hade kommunkoncernen 357,6 mkr i likvida medel och kortfristiga skulder 224,1 mkr. Likviditeten var 160 %. Vid periodens slut hade kommunkoncernen 299,0 mkr i likvida medel och kortfristiga skulderna 233,9 mkr. Likviditeten var 128 %.

3.7.1 Kvalitet i kommunens verksamheter

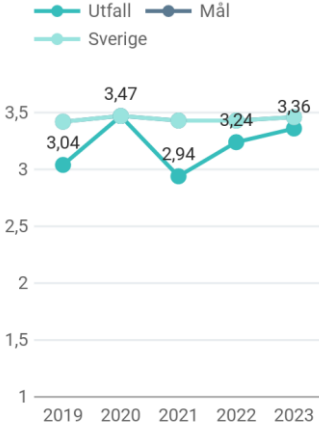

3.7.1.1 Medborgare – brukare – kunder - intressenter

Kvalitetsfaktorer som beslutats inom perspektivet medborgare-brukare-kunder-intressenter.

3.7.1.1.1 Nöjda medborgare – kunder - intressenter och brukare

Beskrivning

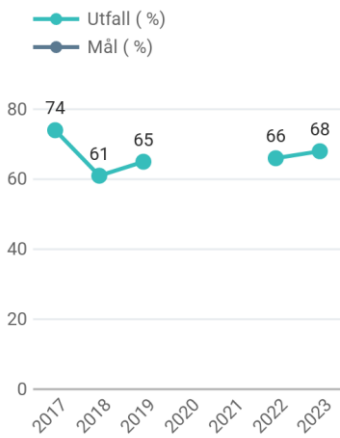
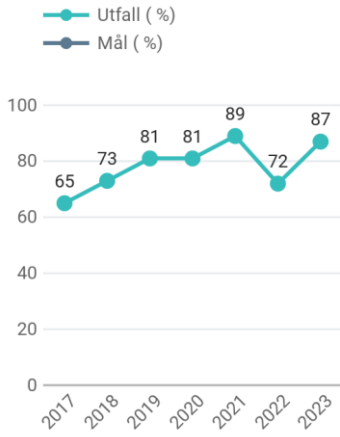
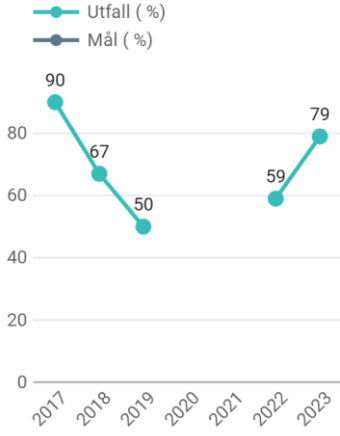
Ånge kommun värdesätter att de som kommunen finns till för är nöjda med den service och det stöd som kommunen ger.

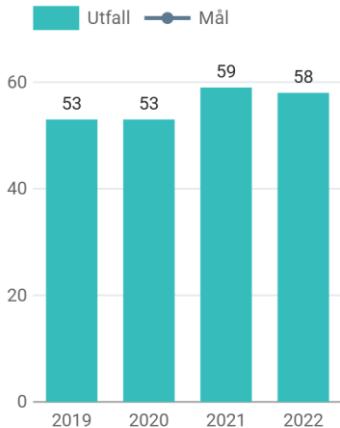
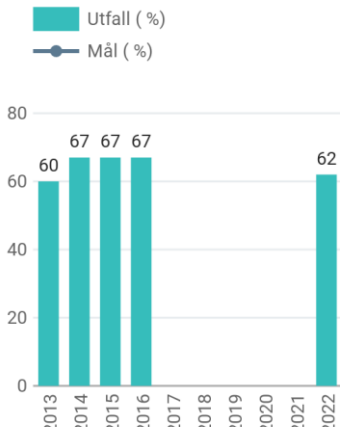
Kvalitetsmått	Utfall		Kommentar
Företagens sammanfattande omdöme om företagsklimatet i Ånge kommun	3,36		Positiv feedback kommer från kontakterna med lokalt näringsliv och dialogen med enskilda företagare kring god service, snabb handläggning och en positiv erfarenhet av kommunen. Resultatet i rankingen 2023 blev positivt för Ånges del som klättrar 24 platser till plats 192. (Mål avser medelvärdet för samtliga kommuner)
Brukarbedömning, hemtjänst, äldreomsorg	 Nivå 3 - Mycket bra		Sammantagen bedömning av en enkät med flera delfrågor: Brukarbedömningen från 2023 visar en fortsatt hög nöjdhet med kommunens hemtjänst, dess bemötande, och att kunna tillgodose brukares önskemål. Brukarna har ett högt förtroende för personalen. Förtroende för personalen: 91% positiva (75% medel för riket, 77% för Västernorrland) Bemötande av personalen: 100% positiva, vilket är en ökning jämfört med föregående år (96% medel för riket, 97% för Västernorrland) Hänsyn till brukares önskemål: 92% positiva, vilket är ett förbättrat resultat jämfört med föregående år (84% medel för riket, 85% för Västernorrland)
Brukarbedömning LSS	Bedömning ej genomförd		Brukarundersökning inom stöd och omsorg görs inte varje år. För 2023 saknas därav resultat för detta.

3.7.1.1.2 Förbättrad livssituation (socialtjänst)

Beskrivning

Ånge kommun ska stödja individen till en förbättrad livssituation genom att utveckla den enskildes egna resurser och samhälls-planera på ett sätt som främjar hälsa.

Kvalitetsmått	Utfall		Kommentar
Ej återaktualisera de ungdomar 13-20 år ett år efter avslutad utredning eller insats, andel %	68 %	 <p>— Utfall (%) — Mål (%)</p>	År 2023 var utfallet 68% vilket är ett förbättrat resultat jämfört med föregående år. Måttet kommer inte längre att följas upp i nationell statistik, men medel för landets kommuner har tidigare legat runt 75–80%.
Ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutad försörjningsstöd, andel (%)	87 %	 <p>— Utfall (%) — Mål (%)</p>	Resultatet 2023 är 87%, vilket är ett bättre resultat än 2022.
Ej återaktualiserade vuxna med missbruksproblem 21+ ett år efter avslutad utredning	79 %	 <p>— Utfall (%) — Mål (%)</p>	Resultatet år 2023 är 79% vilket är ett förbättrat resultat jämfört med föregående år. Ett rikssnitt går inte längre att få fram men historiskt har det nationella snittet varit mellan 72–75%.

Kvalitetsmått	Utfall	Kommentar																																	
Ej åter-aktualiserade barn 0-12 år ett år efter avslutad utredning eller insats, andel %	Inga tillgängliga data																																		
Fallskador bland personer 80+, antal/1 000 invånare	 <table border="1"> <thead> <tr> <th>År</th> <th>Utfall</th> <th>Mål</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>53</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>53</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>59</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>58</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table>	År	Utfall	Mål	2019	53	-	2020	53	-	2021	59	-	2022	58	-	<p>Källa till denna årliga statistik är Socialstyrelsen - patientregistret. Statistiken gäller resultat från både kommun och region summerat. Gällande år 2023 sker publicering av data från Socialstyrelsen under v 34 år 2024. Statistik för 2023 finns därav ännu inte tillgänglig.</p> <p>Medelvärde för riket är:</p> <p>2023: - 2022: 57 2021: 58 2020: 59 2019: 59</p>																		
År	Utfall	Mål																																	
2019	53	-																																	
2020	53	-																																	
2021	59	-																																	
2022	58	-																																	
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, 65+ år	 <table border="1"> <thead> <tr> <th>År</th> <th>Utfall (%)</th> <th>Mål (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2013</td> <td>60</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>67</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2015</td> <td>67</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>67</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>62</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table>	År	Utfall (%)	Mål (%)	2013	60	-	2014	67	-	2015	67	-	2016	67	-	2017	-	-	2018	-	-	2019	-	-	2020	-	-	2021	-	-	2022	62	-	<p>Källa till denna årliga statistik är folkhälsomyndigheten- hälsa på lika villkor. Statistiken gäller resultat från både kommun och region summerat. Gällande år 2023 sker publicering av data från folkhälsomyndigheten under v 46 år 2024. Statistik för 2023 finns därav ännu inte tillgänglig.</p> <p>Uppgifter på invånare med bra självskattat hälsotillstånd för 65+ år borttagen i mätningar sedan år 2022. Statistik gäller nu för 25-74 år.</p> <p>För åren 2017-2021 saknas information.</p>
År	Utfall (%)	Mål (%)																																	
2013	60	-																																	
2014	67	-																																	
2015	67	-																																	
2016	67	-																																	
2017	-	-																																	
2018	-	-																																	
2019	-	-																																	
2020	-	-																																	
2021	-	-																																	
2022	62	-																																	

3.7.1.1.3 Trygga elever

Beskrivning

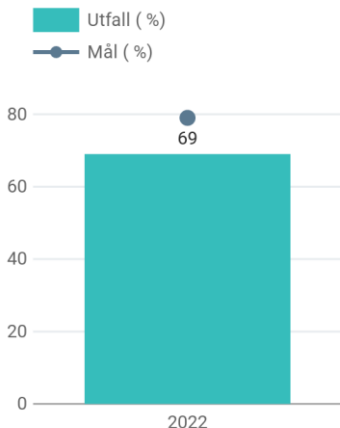
Alla barn och elever ska känna sig trygga i verksamheten. Det är därför viktigt att arbetet mot mobbning och kränkningar fortsätter och det långsiktiga målet är att ingen ska känna sig utsatt.

Kommentar

Skolinspektionens enkät genomförs vartannat år. Inget resultat kan visas enligt kvalitetsmått för 2023.

Internt genomförs hälsosamtalen som ligger likvärdigt med föregående år. Samtliga enheter reviderar och uppdaterar sina planer mot mobbning och kränkande behandling varje år.

Kvalitetsmätt	Utfall	Kommentar										
Elever som känner sig trygga, kommunal gymnasieskola åk 2, andel (%)	<p>Utfall (%)</p> <p>Mål (%)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>År</th> <th>Utfall (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2020</td> <td>91</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>80</td> </tr> </tbody> </table>	År	Utfall (%)	2020	91	2021	-	2022	80	Medelvärde år 2020 för landets kommuner var 87%. Ånge kommuns resultat var 91% för 2020. Resultatet för 2022 visar en minskad andel elever som känner sig trygga. Inga resultat finns för 2023. Nästa undersökning genomförs 2024.		
År	Utfall (%)											
2020	91											
2021	-											
2022	80											
Elever som känner sig trygga, kommunal grundskola åk 9, andel (%)	<p>Utfall (%)</p> <p>Mål (%)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>År</th> <th>Utfall (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>84,4</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>68,7</td> </tr> </tbody> </table>	År	Utfall (%)	2019	84,4	2020	-	2021	-	2022	68,7	Medel för alla kommuner år 2022 var 78,6%. Ånge kommuns resultat för andel elever (årskurs 8) som känner sig trygga var 68,7% år 2022. Före pandemin, vid mätningen 2019 (årskurs 9) var Ånges resultat betydligt högre, 84,4 vilket var något över rikssnitt. Från och med 2022 görs undersökningen i årskurs 8. Nästa undersökning genomförs 2024.
År	Utfall (%)											
2019	84,4											
2020	-											
2021	-											
2022	68,7											
Elever som känner sig trygga, kommunal grundskola åk 5, andel (%)	<p>Utfall (%)</p> <p>Mål (%)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>År</th> <th>Utfall (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2020</td> <td>80</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>78</td> </tr> </tbody> </table>	År	Utfall (%)	2020	80	2021	-	2022	78	Medel för alla kommuner år 2022 är 84%. Ånge kommuns resultat för andel elever som känner sig trygga är 78% år 2022. Nästa undersökning kommer att genomföras 2024.		
År	Utfall (%)											
2020	80											
2021	-											
2022	78											

Kvalitetsmätt	Utfall	Kommentar
Elever som känner sig trygga, kommunal grundskola åk 8, andel (%)	 <p>Utfall (%) Mål (%)</p> <p>80 60 40 20 0</p> <p>2022</p> <p>69</p>	Medel för alla kommuner år 2022 var 79%. Ånge kommuns resultat för andel elever som känner sig trygga var 69% år 2022. För 2023 saknas resultat.

3.7.1.2 Verksamhet

Kvalitetsfaktorer som beslutats inom perspektivet verksamhet.

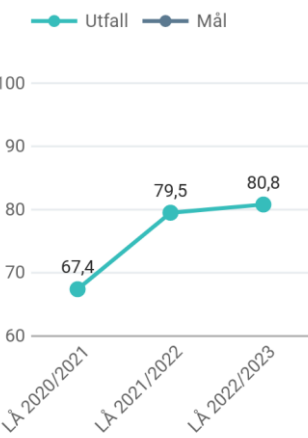
3.7.1.2.1 Goda utbildningsresultat

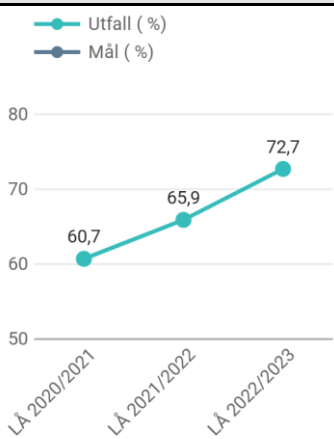
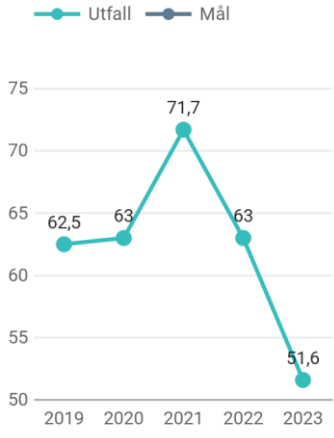
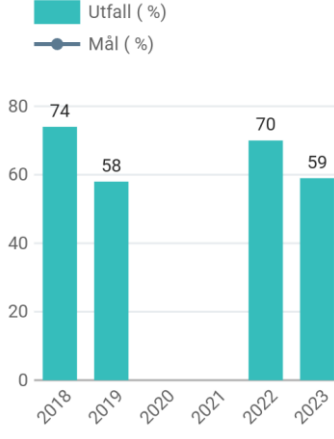
Beskrivning

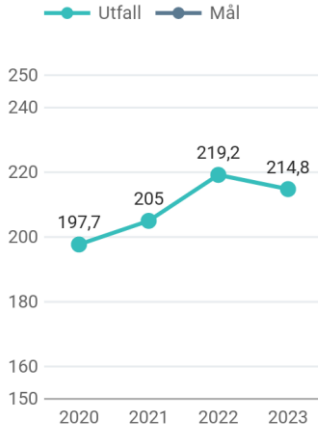
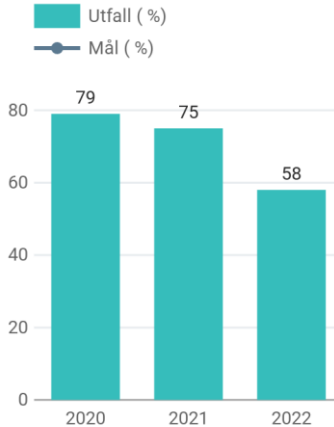
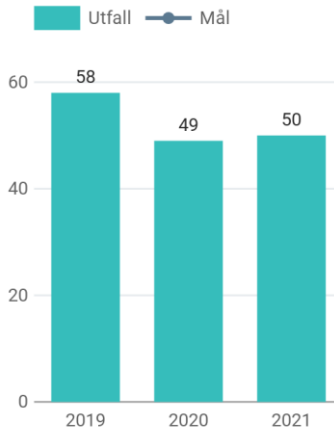
För att nå goda resultat behöver alla elever och deltagare utifrån individuellt behov ges förutsättningar att förbättra sina resultat så långt det är möjligt.

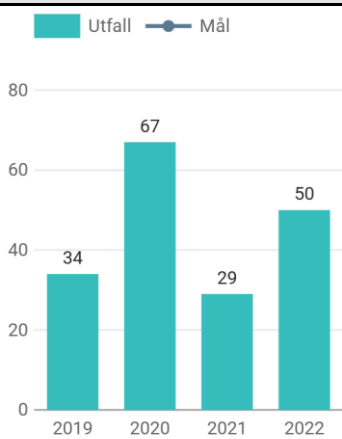
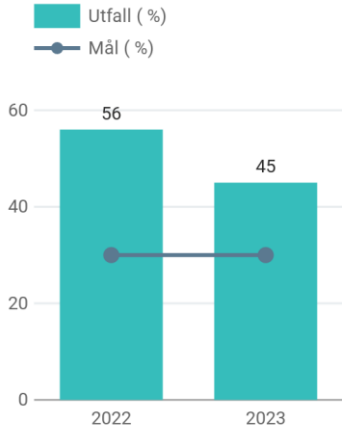
Kommentar

Elevernas behörighet till gymnasieskolans nationella program har ökat. Andelen elever i åk.9 som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen har ökat. Dock sjunker meritvärdet något samt att gymnasieelever med examen inom 4 år sjunker.

Kvalitetsmätt	Utfall	Kommentar
Elever i åk 9 som är behöriga till gymnasieskolan, kommunala skolor	 <p>Utfall Mål</p> <p>100 90 80 70 60</p> <p>67,4 79,5 80,8</p> <p>LÅ 2020/2021 LÅ 2021/2022 LÅ 2022/2023</p>	Exklusive nyanlända är andelen 82 % läsåret 2022/2023. Ett betyg registrerades in i efterhand.

Kvalitetsmått	Utfall		Kommentar
Elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, kommunala skolor			Ånge kommun ligger högre än riksgenomsnittet som är 71,1 %
Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%)	51,6		<p>2022 var det 63 % av gymnasieeleverna som nådde examen inom 4 år. Medelvärdet för riket är 71,6% för 2022. För 2023 sjunker resultatet avsevärt. År 2020 som avräknas i resultatet fanns totalt 100 elever i åldersgruppen (år 1). Av dessa var ca 50 på IM-program. 16 elever började senare på yrkesprogram. Elever som antogs på skolan efter 15 okt samma år räknas ej med i statistiken.</p> <p>Då de redovisade siffrorna ej ser ut att stämma med skolans resultat pågår utredning kring om felaktig redovisning har skett.</p>
Elever i åk 3, nationella prov i svenska eller svenska som andraspråk, hemkommunen	59 %		2022 var medel för riket 70%, landsbygdskommuner 63%. Ånge hade ett resultat på 70%. För 2023 är resultatet 59. Matematik har ökat från 40% till 44%

Kvalitetsmätt	Utfall		Kommentar
Elever i åk 9, meritvärde, kommunala skolor	214,8		Genomsnittet i riket är 223,6 för läsåret 2022/2023.
Kursdeltagare i Komvux på grundläggande nivå som har avslutat med godkända betyg, huvudmannens skolenheter, andel av de som avslutat kurs (%)			För 2023 saknas information. Medelvärdet för riket 2022 var 66%. Inga resultat finns. Resultat kommer v.24 (2024).
Elever på SFI som klarar minst två kurser, av nybörjare två år tidigare, andel (%)			En låg andel av de elever som påbörjat studier under 2021–2022 har slutfört två kurser under perioden. Pandemin har påverkat starkt under mätperioden och kan vara en orsak till att andelen elever som hunnit slutföra två kurser är låg. För 2022 och 2023 saknas resultat på detta kvalitetsmätt i Kolada.

Kvalitetsmått	Utfall	Kommentar
Nyanlända som efter etableringsprogrammet (2 år) går till arbete eller studier (%)		Medelvärde i riket var 35% 2022 För 2023 saknas information
Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, deltagare som börjat arbeta eller studera, andel (%)	45 % 	ESF-projektet Ångemodellen som avslutades 2022-06-30 skulle bidra till att minska andelen som är i behov av försörjningsstöd och minska antalet långtidsarbetslösa. Enligt statistik från 2022 är Ånge kommuns kostnader för ekonomiskt bistånd avsevärt mycket lägre än rikets och andra kommuner i länet. Detta gäller också kostnader för ekonomiskt bistånd för unga vuxna (18-24 år) men här är kommunens kostnader fortfarande något högre än rikets. Av deltagarna gick 56 % vidare till arbete eller studier. Målen att komma närmare egen försörjning och få ökad makt över den egna situationen har också nåtts. Vad som kan påpekas är att målgruppens problematik blir alltmer komplex; psykisk och fysisk ohälsa, trauma, NPF-diagnoser samt misstänkt men outredda diagnoser, socialt utanförskap och exkludering, ensamhet, ekonomi, skulder, familjerelationer, stigmatisering kopplat till bruk och missbruk samt problem i det sociala livet i allmänhet. Därför blir måluppfyllelse för 2023 lägre än föregående året.
Elever i lägre åldrar, följa varje klass vart år för att se utvecklingen av resultat av resultatprogression	Inga tillgängliga data	

3.7.1.3 Medarbetare

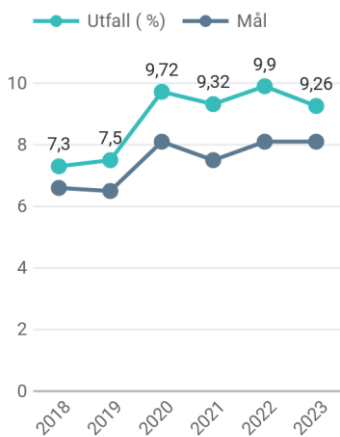
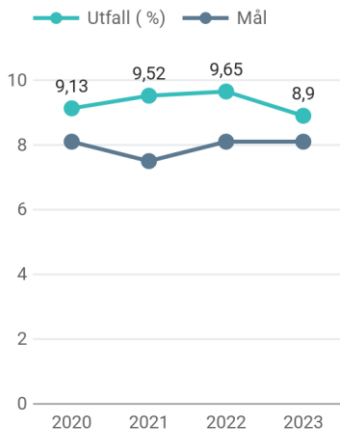
Kvalitetsfaktorer som beslutats inom perspektivet medarbetare.

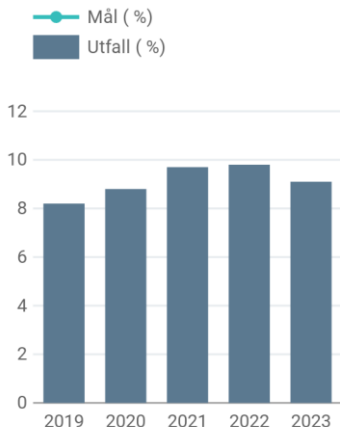
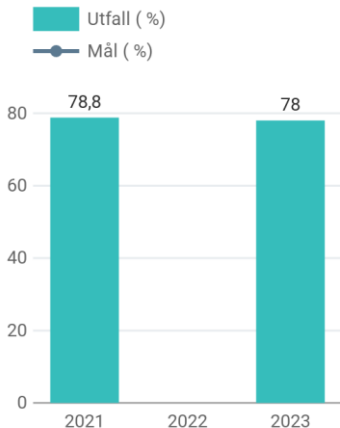
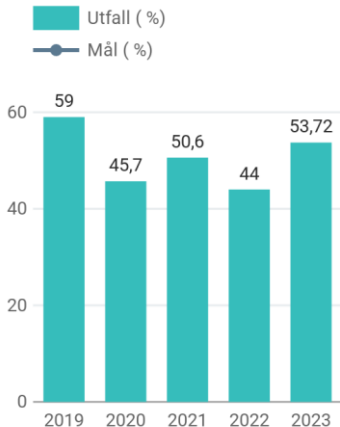
3.7.1.3.1 Goda arbetsförutsättningar

Beskrivning

Ett aktivt ledarskap och medarbetarskap är grunden för goda arbetsförutsättningar. En förutsättning är välfungerande HR-processer i verksamheterna i form av: attrahera, rekrytera, introducera och utveckla.

Detta utgör processer som ska säkerställa personalförsörjningen.

Kvalitetsmått	Utfall		Kommentar
Sjukfrånvaro kommun-organisation	9,26 %		I jämförelse med andra kommuner ligger sjukfrånvaron högt. Sjukfrånvaron har nationellt sett minskat inom kommunerna efter pandemin, medan Ånge hade en kvarstående högre nivå under 2022/2023. För perioden januari-december 2023 ligger sjukfrånvaron på 9,26%.
Sjukfrånvaro kommun-koncern	8,9 %		För perioden januari-december 2023 ligger sjukfrånvaron för kommunkoncernen på 8,9%

Kvalitetsmått	Utfall		Kommentar
Personalomsättning, extern	9,1 %	 <p>— Mål (%) — Utfall (%)</p>	<p>I rapporten Personalen i välfärden (SKR) visar det att andelen tillsvidareanställda som lämnat kommuner ligger på cirka 7,5 % per år. Målet för Ånge kommun är att närma sig den siffran. För perioden januari-december 2023 uppgick personalomsättningen till 9,12%. Av de 77 medarbetare som avslutat sin anställning är 19 pensionsavgångar.</p>
HME (Hållbart medarbetar-engagemang)	78 %	 <p>— Utfall (%) — Mål (%)</p>	<p>HME-enkäten görs vartannat år. Totalindex för 2023 (78). Sammanställning är sammanställd av 2023 års resultat. Arbete pågår på respektive enhet och tas upp på APT.</p>
Frisknärvaro (koncernnivå) (maximalt 7 sjukdagar per period)	53,72 %	 <p>— Utfall (%) — Mål (%)</p>	<p>2023 avser perioden januari till december. Totalt för kommunen 52,76%.</p>

3.7.2 Bedömning av god ekonomisk hushållning

Bedömning kring finansiella mål

De finansiella målen uppnås 2023.

Bedömning av verksamhetsmål med betydelse för god ekonomisk hushållning

Mindre än hälften av kommunens kvalitetsfaktorer kan ej anses acceptabla. Med anledning av detta anses målet ej vara uppfyllt.

Samlad bedömning

Den sammantagna bedömningen är att kommunen inte uppnår god ekonomisk hushållning 2023 då inte över hälften av kommunens kvalitetsfaktorer kan anses vara acceptabla.

3.8 Balanskravsresultat

Balanskravsutredning, mkr	2023	2022	2021	2020	2019
Årets resultat enligt resultaträkningen	0,0	36,8	20,8	21,8	-2,0
- Samtliga realisationsvinster	-1,6	-1,6	-0,6	0,0	0,0
+ Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
+ Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-/+ Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-/+ Återföring av realiserade vinster och förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-1,6	35,2	20,2	21,8	-2,0
- Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0,0	-20,0	-10,0	-10,0	0,0
+ Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets balanskravsresultat	-1,6	15,2	10,2	11,8	-2,0
-/+ Öronmärkning pensioner	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-/+ Öronmärkning för anpassning till strukturell befolknings- och skattebortfall	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Det lagstadgade balanskravet är en miniminivå som innebär att intäkterna ska överstiga kostnaderna. I balanskravsutredningen visas om kravet är uppfyllt. Enligt balanskravet ska negativa resultat återställas senast tre år efter det att resultatet uppkommit. Kommunfullmäktige får dock besluta att inte reglera ett negativt resultat om det finns synnerliga skäl. Synnerliga skäl ska omfatta både budget och utfall. Exempel på synnerliga skäl kan vara större omstruktureringskostnader av engångskaraktär i syfte att uppnå god ekonomisk hushållning.

Enligt riktlinjerna för God ekonomisk hushållning finns möjlighet att avsätta medel till resultatutjämningsreserv, RUR. Avsättning görs i goda tider för att kunna användas för att täcka underskott som uppstår på grund av en svag utveckling av skatteunderlaget.

I kommunens eget kapital finns medel öronmärkt för pensionskostnader, 22,9 mkr och anpassning till befolkningsutvecklingen, 22,4 mkr. Kommunfullmäktige beslutade under 2019 om riktlinjer för användning av de öronmärkta medlen.

I riktlinjerna som kommunfullmäktiges beslutade om, § 73 2019, säger att de öronmärkta medlen kan användas vid negativa resultat för pensionskostnader och åtgärder och omställningskostnader för att anpassa verksamheter till minskad befolkning och minskade intäkter.

3.9 Väsentliga personalförhållanden

Personalförändringar 2023

Under 2023 har Ånge kommun i stort lyckats rekrytera personal för att täcka behovet. Rekryteringsläget har varit relativt stabilt i de olika verksamheterna men det har till exempel varit svårt att rekrytera HR-konsult, arbetsterapeuter, sjuksköterskor, bibliotekarier och timvikarier till Vård och Omsorg samt vikarier för semesterperioderna.

Under 2023 är det sex medarbetare som nått en ålder på 65 år. (Socialavdelningen tre personer och Utbildningsavdelningen tre personer). 17 personer har gått i pension.

Vad det gäller antalet tillsvidareanställda medarbetare har det ökat med 35 medarbetare jämfört med 2022-12-31 (827 till 862). Visstidsanställda med månadslön har minskat med 20 medarbetare (139 till 116). Antalet timanställda har ökat med 94 medarbetare (224 till 318).

ANSTÄLLDA (kommunen)	2023	2022	2021	2020	2019
Arbetade timmar totalt	1 766 965*	1 737 163*	1 750 616*	1 699 660*	1 700 714*
Årsarbetare anställd personal	887	872	837,9	817	827
Årsarbetare, arbetsmarknadspolitiska åtgärder	45	39,4	45	52	22
Tillsvidareanställda årsskifte	862	827	811	802	807
Visstidsanställda årsskifte	116	136	123	122	103
Timanställda årsskifte	318	224	201	213	195
Summa anställda tillsvidare-, visstid- och timtidsanställda enl. ovan	1 296	1 187	1 135	1 137	1 105
Medelvärde ålder tillsvidareanställd	47,2	47,8	48,1	48,3	48,5

*=Exklusive timtidsanställd

Det genomsnittliga antalet årsarbetare i kommunen.

	2023	2022	2021	2020	2019
Tillsvidareanställda	811	792	762	761	775
Visstidsanställda	112	109	130	107	112
Timtidsanställda	84	94	84	95	84
Totalt	1 007	995	975	962	971

Det genomsnittliga antalet årsarbetare i kommunkoncernen.

	2023	2022	2021	2020	2019
Tillsvidareanställda	837	819	790	792	809
Visstidsanställda	113	110	131	108	114
Timtidsanställda	84	94	84	95	84
Totalt	1 034	1 023	1 005	995	1 007

Jämställdhet

Lön - Tillsvidareanställd tkr (kommunen)	2023	2022	2021	2020	2019
Medellön män	34 486	33 848	32 944	32 176	31 091
Medellön kvinnor	33 091	31 952	31 386	30 812	30 025
Medellön samtliga	33 338	32 285	31 659	31 038	30 195
Skillnad mellan män och kvinnor	1 395	1 896	1 558	1 364	1 066
Kvinnor andel av män i %	95,95%	94,4%	95,3%	95,8%	96,6%

Skillnaden i medellön mellan män och kvinnor har minskat jämfört med 2022.

Medellönen för samtliga var 33 338 kr.

Sysselsättningsgrad

Arbete gällande sysselsättningsgrad sker i samverkan med fackliga organisationen Kommunal, där heltid ska vara norm för Ånge kommuns medarbetare inom den sektorn. Arbetsmodellen för valfri sysselsättningsgrad (vilket ger rätt till heltid, eller lägre sysselsättningsgrad om så önskas) är det huvudsakliga instrumentet för de verksamhetsområden som omfattas av modellen.

Sysselsättningsgraden varierar framför allt beroende på hur mycket medarbetare väljer att arbeta, vilket kan väljas en gång per år. Sysselsättningsgraden kan även under året ändras i rehabiliteringssyfte i enskilda fall. Männen väljer i huvudsak högre sysselsättningsgrad än kvinnorna.

Sysselsättningsgrad %, kommunen	2023	2022	2021	2020	2019
Män	96,9	97	96,7	97,3	96,7
Kvinnor	95,6	95,2	94	94,2	93,7
Totalt genomsnitt	95,9	95,6	94,5	94,7	94,2

Sysselsättningsgraden har under 2023 ökat något.

Övertid

Övertid, mkr (exkl. personalomkostnader, kommunen)	2023	2022	2021	2020	2019
Total övertid	5,2	5,7	4,5	3,8	2,9
Total fyllnadstid	1,3	1,4	1,1	0,8	1
Över/fyllnadstid som avses tas ut i ledighet	-1,2	-1,3	-1,1	-0,8	-1,3
Summa utbetald övertid och fyllnadstid	5,2	5,8	4,5	3,9	2,6

Övertiden har minskat under 2023 vilket går i positiv riktning.

Personalomsättning

Personalomsättning (tillsvidareanställda, kommunen)	2023	2022	2021	2020	2019
Antal personer årets början	827	811	802	807	843
Antal personer årets slut	862	827	811	802	807

Personalomsättningen 2023 uppgår till 9,12 %, 2022 var det 9,8 %.

Av de 77 medarbetare som slutat sin anställning under året är 19 pensionsavgångar.

Medarbetare

Rekryteringspremien

Rekrytering är en fortsatt utmaning för Ånge kommun som arbetsgivare. Det krävs ett aktivt arbete för att nå målet att vara en attraktiv arbetsgivare. Marknaden påverkar möjligheterna att rekrytera och behålla vissa yrkeskategorier eftersom andra kommuner och andra arbetsgivare efterfrågar samma kompetenser som Ånge kommun. Kommunen behöver hantera både pensionsavgångar och att medarbetare lämnar Ånge kommun för andra arbetsgivare, vilka båda är normala företeelser för alla arbetsgivare.

Rekryteringspremien har varit ett framgångsrikt koncept som lockat fler sökanden och skapat positiv publicitet i media. Det stäms av årligen vilka yrkeskategorier som omfattas. Även ett flyttbidrag på maximalt 20 000 kronor för flyttkostnader finns som en möjlighet. Premien kan uppgå till 120 000 kronor, där en del betalas ut för inflyttning, samt en del för anställning i 2 år och en del för anställning i 5 år.

Under perioden januari till december 2023 anställdes en arbetsterapeut och en HR-konsult som erhöll rekryteringspremie.

Rekryteringspremien omfattar:

- distriktsjuksköterskor och sjuksköterskor inom hälso- och sjukvården
- fysioterapeuter
- arbetsterapeuter
- lärare med legitimation
- även andra yrkeskategorier kan vid vissa fall erbjudas efter beslut av stabschef.

Medarbetarundersökning

För att följa utvecklingen inom personalområdet genomförs medarbetarundersökning utifrån de frågor som tagits fram av SKR. Enkäten genomförs vartannat år som en uppföljning över hur motivation, tydlighet och uppföljning av målarbete förändras bland personalen. 2023 genomfördes HME-enkäten (Hållbart medarbetarengagemang) vilket visade övervägande bra resultat med något undantag. Resultatet har och kommer att tas upp på varje APT för att skapa en bättre arbetsmiljö för medarbetarna.

Utbildning

Kompetensförsörjning och det utbildningsbehov som finns är inget Ånge kommun klarar av att hantera på egen hand. Därför satsar Ånge kommun på utbildning, både i egen regi samt tillsammans med näringslivet, Mittuniversitetet och Sundsvallsregionen.

Samarbetet i Sundsvallsregionen prioriteras, främst genom medverkan i ett traineeprogram. Det är ett instrument för att rekrytera specialistkompetens. I samverkan med Sundsvallsregionen erbjuds ledarskapsutbildningar för chefer. De syftar till att stärka och tydliggöra ledarens/chefens roll och möjligheter att fungera som ledare för att öka tydlighet och utveckling på arbetsplatserna. Chefen är en viktig faktor för att medarbetarna skall trivas, utvecklas och känna sig motiverade. Exempel på utbildningar är:

- leda utan att vara chef
- chef över chef
- erfarna chefer
- nya chefer
- kompetensbaserad rekrytering
- att verka i en politiskt styrd organisation och grunderna i kommunal ekonomi

Det har tagits fram en utbildningsportal för att erbjuda internutbildning där utbildning inom HR, kommunikation, allmänt och ekonomi kommer finnas. Portalen lanserades i september 2023. Utvärdering och utveckling sker kontinuerligt.

Arbetsmiljö

Inom området systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) arbetades det med att systematisera den årliga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet via KIA, där inrapporteringen har ökat från cheferna. KIA-systemet är kommunens webbaserade processverktyg för anmälan och hantering av tillbud, olyckor, skador och risker i arbetsmiljön. Huvudskyddsombud har fått behörighet till KIA. Ärenden blir klarmarkerade i allt högre utsträckning sedan systemet infördes.

Utbildning inom arbetsmiljö har genomförts i oktober 2023 för chefer och skyddsombud.

Medarbetarsamtalsmallen är reviderad med bland annat frågor kring hot och våld.

Rutinbeskrivning är framtagen till bemanningsenheten gällande minderårigas arbetsmiljö för att säkra att arbetsmiljölagen följs.

Förbättringsarbete med att följa årshjulet för SAM pågår. Det har genomförts fysiska skyddsronder ute i verksamheterna.

Avtal gällande distansarbete

Under 2023 fortsatte tillämpningen av distansarbete som ett led i kompetensförsörjningsstrategin som Ånge kommun har.

Mer information finns under avsnittet Medarbetare för respektive område.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro (andel av tillgänglig tid)	Kommunen			Kommunkoncernen		
	2023	2022	2021	2023	2022	2021
60 dagar eller mer	46,36%	40,58%	43,73%	43,12%	40,37%	43,31%
Under 60 dagar	56,54%	59,42%	56,27%	56,88%	59,63%	56,69%
Totalt	9,26%	9,89%	9,32%	9,03%	9,65%	9,13%
Kvinnor	9,80%	10,59%	10,13%	9,69%	10,46%	10,0%
Män	7,16%	7,24%	6,28%	6,66%	6,82%	6,14%
åldersgrupp <30 år	8,34%	9,09%	7,20%	8,34%	8,93%	7,11%
åldersgrupp 30-49 år	7,98%	9,31%	8,83%	7,85%	9,14%	8,70%
åldersgrupp >50 år	10,50%	10,46%	9,97%	10,11%	10,16%	9,73%

2023 uppgick den totala sjukfrånvaron på 9,26% vilket är en minskning jämfört med 2022 (9,89%). Inom kategorin upp till 30 år har det minskat från 9,09% till 8,34%. Åldersgrupp 30-49 år har minskat från 9,31% till 7,98%. Åldersgrupp 50 eller äldre har ökat från 10,46% till 10,50% vilket visar att det behövs ytterligare fokus på den åldersgruppen med tidiga insatser i sjukprocessen, samt planeringar för återgång i arbete.

Andelen långa sjukskrivningar (60 dagar eller mer) har ökat från 40,58% 2022, till 46,36% 2023. Gällande 60 dagar eller mindre har det minskat från 59,42% till 56,64%, vilket kan härledas till tidiga aktiva insatser.

Satsning på friskvård och hälsa sker i form av friskvårdskuponger (1 500 kronor per år) för heltidsanställda, utan egenavgift. Nyttjandet har ökat under 2023 och det beror delvis på att de egenavgifterna är borttagna. Från 2024 är friskvårdsbidraget höjt till 2000 kr per år. Upphandling pågår under 2024 gällande ny friskvårdsaktör från 2025.

Friskvårdssatsningar under 2023 har bestått av vissa riktade insatser från upphandlade samtalscoacher, detta för att förebygga ohälsa bland medarbetare, både på individ och gruppnivå. En föreläsning har genomförts för både chefer och civilsamhället gällande 100% arbetsglädje. Vid behov har vi använt företagshälsovården.

Sjukdagar snitt per anställd	2023 kvinnor	2023 män	Totalt 2023	Totalt 2022	Totalt 2021	Totalt 2020	Totalt 2019
Ekonomiavdelningen	9,73	0,00	8,23	0	0	0	0
Gemensamma resurser	0,00	2,50	1,67	0	0	0	0
Staben	8,76	21,76	14,78	17,18	16,35	13,34	22,04
Närings och Samhällsbyggnad	13,33	11,63	12,92	20,19	22,80	22,67	16,69
Utbildningsavdelningen	24,69	14,36	22,83	19,62	22,83	23,75	18,54
Sociala avdelningen	38,39	36,69	38,17	42,49	38,46	42,3	30,8
Totalt i kommunen	29,18	22,65	27,91	29,84	29,14	30,74	24,56
ÅFA	4,80	4,67	4,71	9,84	15,93	16,55	8,19
Ånge Energi	0,00	9,00	6,00	2,33	0	0	0
Totalt koncernen	28,84	20,99	27,20	29,25	28,68	30,18	23,94

Fortsatt gäller att följa sjukfrånvaron där avdelningscheferna i ledningsgruppen redovisar sjukstatistik och aktuellt läge. På enhetsnivå under arbetsplatsträffar diskuteras sjukfrånvaron för att på så sätt finna förebyggande insatser. Fokus bör ligga på korta sjukfall där man kommer in tidigt i processen.

3.10 Förväntad utveckling

Etableringarna på site Alby östra tillsammans med kriminalvårdens återetablering av anstalten i Viskan, en ny vätgassatsning i Ljungaverk och det faktum att befintligt näringsliv i kommunen har en stark utveckling medför att det finns ett ökat behov av arbetskraft i kommunen och en möjlighet till inflyttning. Den omvändningen från en kontinuerlig avveckling till förberedelser för utveckling har under året påverkat stora delar av den kommunala verksamheten. Det är tydligt att det idag finns en stark framåtanda men det innebär också stora utmaningar i form av det samhällsbygge som krävs i form av fysisk planering, attraktivitet och bra boendemöjligheter som måste tillskapas.

Även den kommunala organisationen står inför stora generationsskiften med behov av nyrekryteringar. Det finns initialt en risk att alla nya jobb som skapas i kommunen ytterligare kommer öka kompetensförsörjningens utmaningar för den kommunala verksamheten men samtidigt så kommer en positiv utveckling med fler Ångebor vara en viktig del i att skapa ett långsiktigt hållbart samhälle. Under de närmaste åren kommer därför kommunens attraktivitet och bostadsförsörjning i alla former vara ett prioriterat område.

Kompetensförsörjning är en av de största utmaningarna för Ånge kommun. Ett strategiskt arbete krävs som är uthålligt över tid och en strategi för kompetensförsörjning antogs av kommunfullmäktige 2019. Strategin omfattar tre huvudområden: rekrytering, utveckling av organisation och medarbetare samt samarbeten, i syfte att arbeta strategiskt med frågorna. Ett projekt har startats ”Ånge växer” där ett av projektmålen är att ta fram en kompetensförsörjningsplan. Tidsplanen för projektet är 2023 - 2026.

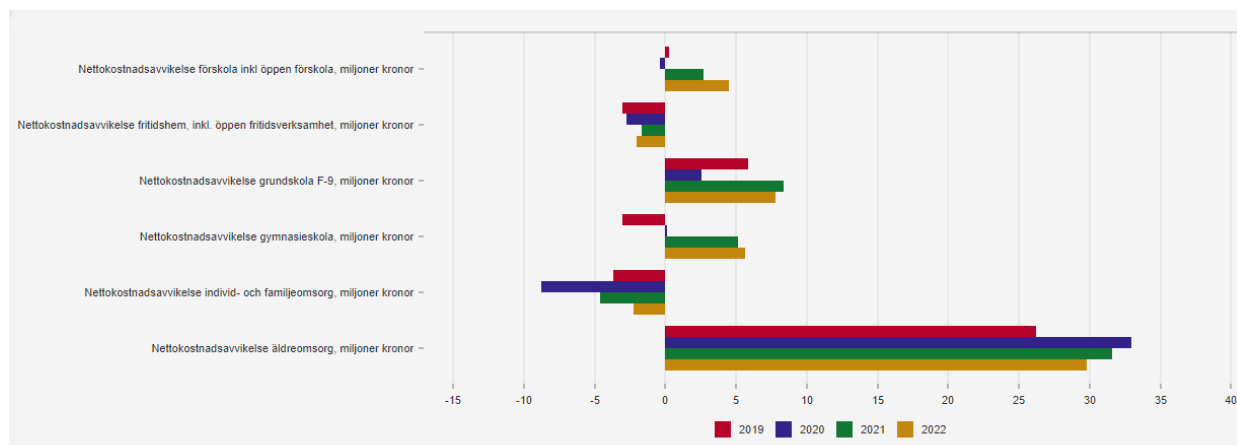
För 2024 har kommunen ett verksamhetsmål med betydelse för god ekonomisk hushållning, sjukfrånvaron ska minska i kommunen och de helägda bolagen, långsiktigt bör sjuktalen ligga på högst 5%. Alla arbetsplatser har fått i uppdrag att ta fram åtgärder på den egna arbetsplatsen.

Under 2024 kommer beslut att tas om ny översiktsplan för kommunen. En inriktning för planen är att den ska ge stöd för ett samhälle som växer med 2 000 nya invånare till 2040.

Under 2024 kommer markförsäljning att starta i Site Alby Östra.

Jämförelse med andra kommuner

I den kommunala databasen <https://www.kolada.se> finns mycket statistik där kommunens verksamhet kan jämföras med andra kommuner. Statistiken omfattar både kvantiteter, kvalitet och ekonomi. Bland statistiken finns en jämförelse av kommunens kostnad med den statistiskt förväntade kostnaden, referenskostnaden. Av jämförelsen framgår att det främst är kostnaderna för äldreomsorg, grundskola och gymnasieskola som är högre än förväntat. Kostnaderna för Individ- och familjeomsorg är lägre än förväntat. 2023-års utfall förväntas redovisas i Kolada under sommaren 2024.

4 Ekonomi

4.1 Resultaträkning

RESULTATRÄKNING		Kommunen			Kommunkoncernen	
Mkr	Not	Utfall 2023	Budget 2023	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2022
Verksamhetens intäkter	2	189,6	154,9	173,9	282,8	248,5
Jämförelsestörande intäkter		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens kostnader	3	-899,7	-855,5	-840,1	-944,5	-875,8
Jämförelsestörande kostnader	4	-6,3	0,0	0,0	-6,3	0,0
Avskrivningar	5	-21,4	-26,5	-24,0	-49,3	-43,7
Verksamhetens nettokostnad		-737,8	-727,1	-690,2	-717,3	-671,0
Skatteintäkter	6	501,3	490,0	483,0	501,3	483,0
Generella statsbidrag och utjämningsbidrag	7	223,0	214,0	217,5	223,0	217,5
Summa skatteintäkter och generella statsbidrag		724,3	704,0	700,5	724,3	700,5
Verksamhetens resultat		-13,5	-23,1	10,3	7,0	29,5
Finansiella intäkter	8	21,2	16,0	29,1	18,3	24,7
Finansiella kostnader	9	-4,7	-2,0	-2,6	-11,9	-5,1
Jämförelsestörande kostnader	4	-3,0	0,0	0,0	-3,0	0,0
Resultat efter finansiella poster		0,0	-9,1	36,8	10,3	49,1
Extraordinära intäkter		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kostnader		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat		0,0	-9,1	36,8	10,3	49,1

Koncerninterna ekonomiska förhållanden framgår av not 26.

4.2 Balansräkning

BALANSRÄKNING		Kommunen		Kommunkoncernen	
Mkr	Not	2023	2022	2023	2022
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR					
Immateriella anläggningstillgångar	10	0,0	0,0	0,0	0,0
Materiella anläggningstillgångar	11				
Mark, byggnader, tekniska anläggningar		321,7	225,2	830,7	658,0
Maskiner och inventarier		31,1	23,4	40,8	33,6
Leasade maskiner	12	0,0	0,0	0,0	0,0
Pågående investeringar	13	6,0	74,3	46,4	122,9
Finansiella anläggningstillgångar	14	81,2	61,3	24,1	13,6
Summa anläggningstillgångar		440,0	384,2	942,1	828,1
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR					
Förråd mm	15	0,0	0,0	2,2	3,1
Fordringar	16	88,9	104,5	104,9	111,5
Kassa bank	17	124,0	175,7	194,1	246,1
Summa omsättningstillgångar		212,9	280,2	301,2	360,7
Summa tillgångar		652,8	664,4	1 243,3	1 188,8
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital	18				
Årets resultat		0,0	36,8	10,3	49,1
Övrigt eget kapital		251,7	234,9	270,7	241,6
Resultatutjämningsreserv		40,0	20,0	40,0	20,0
Summa eget kapital		291,7	291,7	321,0	310,7
Avsättningar					
Avsättning pensioner och liknande förpliktelser	19	95,9	82,0	95,9	82,0
Övriga avsättningar	20	15,0	15,0	15,1	17,7
Summa avsättningar		110,9	97,0	111,0	99,7
Skulder					
Långfristiga skulder	21	87,9	100,5	577,4	554,3
Kortfristiga skulder	22	162,4	175,2	233,9	224,1
Summa skulder		250,2	275,7	811,3	778,4
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		652,8	664,4	1 243,3	1 188,8

Koncerninterna ekonomiska förhållanden framgår av not 26.

PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER		Kommunen		Kommunkoncernen	
Mkr	Not	2023	2022	2023	2022
Borgensförbindelser	23	488,2	461,6	488,2	461,6
Övriga förbindelser	24	0,0	0,0	72,0	62,0
Pensionsförbindelse inkl. skatt	25	223,5	220,3	223,5	220,3

Soliditet		Kommunen		Kommunkoncernen	
Mkr		2023	2022	2023	2022
Summa Eget kapital		291,7	291,7	321,0	310,7
Balansomslutning		652,8	664,4	1 243,3	1 188,8
Soliditet exkl. pensionsförpliktelse		44,7%	43,9%	25,8	26,1%
Summa eget kapital		291,7	291,7	321,0	310,7
Utgående ansvarsförbindelse (pensionsförpliktelse)		-223,5	-220,3	-223,5	-220,3
EK inkl. pensionsförpliktelse		68,2	71,4	97,5	90,40
Soliditet inkl. pensionsförpliktelse		10,4%	10,7%	7,8%	7,6%

4.3 Kassaflödesanalys

KASSAFLÖDESANALYS		Kommunen		Kommunkoncernen	
Mkr	Not	2023	2022	2023	2022
Den löpande verksamheten					
Årets resultat		0,0	36,8	10,3	49,1
Justering för av- och nedskrivningar	28	21,4	24,0	49,3	43,7
Justering gjorda avsättningar pensioner och övriga avsättningar		13,9	2,8	11,4	2,6
Justering för ianspråktaga avsättningar pensioner och övriga avsättningar		0,0	0,0	0,0	0,0
Justering för uppskjuten skatt		0,0	0,0	-0,1	0,0
Justering för minoritetens andel resultat		0,0	0,0	0,0	0,0
Justering för reavinster		0,0	0,0	1,2	-5,5
Justering för reaförluster		0,0	0,0	0,0	0,0
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	29	-7,3	-3,7	-7,3	-3,7
Medel från verksamheten före förändring RK		28,0	59,9	64,8	86,2
Ökning(-)/minskning(+) förråd		0,0	0,0	0,9	-1,7
Ökning(-)/minskning(+) kortfristig fordringar		15,5	-24,4	6,5	-24,1
Ökning(+)/minskning(-) kortfristig skuld	30	-12,8	-11,0	9,9	-4,5
Rörelsekapitalets förändring		2,7	-35,5	17,2	-30,4
Kassaflöde från den löpande verksamheten		30,7	24,5	82,0	55,8
Investeringsverksamheten					
Investering i immateriella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	0,0
Avyttring immateriella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	0,0
Investering i materiella tillgångar		-57,7	-53,2	-154,2	-115,5
Avyttring av materiella tillgångar		0,0	0,0	0,0	6,3
Leasade maskiner		0,0	0,0	0,0	0,0
Investering i finansiella tillgångar		-0,6	0,0	-0,6	0,0
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-58,2	-53,2	-154,8	-109,3
Finansiering					
Långfristig upplåning/Ökning långfristig skuld		0,0	50,0	43,1	130,0
Amortering av långfristiga lån		-5,0	-12,5	-23,1	-32,5
Ökning/minskning långfristiga fordringar		-19,3	0,7	0,7	0,7
Omklassificering från långfristig till kortfristig skuld		0,0	-5,0	0,0	0,0
Utdelning		0,0	0,0	0,0	-1,0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-24,3	33,2	20,7	97,3
Årets kassaflöde		-51,8	4,5	-52,1	43,8
Likvida medel vid årets början		175,7	171,2	246,1	202,3
Likvida medel vid årets slut		124,0	175,7	194,1	246,1

4.4 Driftredovisning

Finansiering mkr	2021	2022	Budget 2023 KF nov 2022	Total budget 2023	Utfall 2023	Avvikelse
Skatteintäkter	448,9	469,2	491,5	491,5	491,6	0,1
Slutavräkning, skatt	12,1	13,8	-1,5	-1,5	9,6	11,1
Summa skatteintäkter	461,1	483,0	490,0	490,0	501,2	11,2
Inkomstutjämningsbidrag	119,0	128,0	137,5	137,5	135,5	-2,0
Kostnadsutjämning	38,9	36,8	34,0	34,0	35,6	1,6
Regleringsavgift	27,6	25,5	14,0	14,0	21,4	7,4
Strukturbidrag	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	0,0
LSS-utjämning	2,1	1,6	5,0	5,0	5,5	0,5
Summa utjämning	190,5	195,0	193,5	193,5	201,0	7,5
Fastighetsavgift	17,1	17,3	17,5	17,5	17,9	0,4
Övriga generella statsbidrag	0,0	3,6	3,0	3,0	3,3	0,3
Ers sjuklön + sociala avgifter	5,2	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansiella intäkter	1,0	3,2	4,5	4,5	6,1	1,9
Finansiella kostnader	-0,9	-1,0	-2,0	-2,0	-1,4	0,7
Korrigeringar mm	6,2	6,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Internränta	2,4	2,1	4,0	4,0	3,3	-0,7
Avkastning ÅFA/Ånge Energi	0,0	1,0	1,5	1,5	1,9	0,0
Ångefallen Kraft	15,8	24,2	10,0	10,0	13,1	3,1
Resultatutjämningsreserv						
Summa	698,4	739,3	722,0	722,0	746,4	24,4
Förändring jmf föregående år %		5,85			0,96	

Utfall 2023-12-31 jämfört med budget

Finansieringen 2023 uppgår till 746,4 mkr och budgeten är 722 mkr.

- Totala skatteintäkter +11,2 mkr
- Statsbidrag för befolkningsmässigt mindre kommuner +0,3 mkr
- Nettointäkten för Ångefallen Kraft +3,1 mkr

Ramfördelning mkr	Utfall 2021	Utfall 2022	Budget 2023 KF nov 2023	Budget 2023	Utfall 2023	Avvikelse
Finansiering	698,4	739,3	722,0	722,0	746,4	24,4
Revision	-1,0	-0,8	-1,0	-1,0	-1,0	0,0
Kommunledning	-6,8	-8,0	-9,0	-9,0	-8,0	1,0
Barn och Unga	-263,5	-273,5	-282,8	-288,0	-292,4	-4,4
Vuxna	-64,3	-67,1	-68,2	-70,4	-70,9	-0,5
Äldre 65+	-202,7	-209,1	-212,4	-215,9	-216,7	-0,8
Stödresurser	-45,3	-54,3	-43,8	-44,4	-41,6	2,8
Affärsverksamhet	-3,6	-1,4	-4,0	-4,3	-5,1	-0,8
Tillväxt	-45,7	-45,2	-52,0	-52,6	-51,4	1,2
Gemensamma nämnder och förbund	-24,7	-26,9	-30,0	-30,0	-28,6	1,4
KS oförutsedda	0,0	0,0	-1,0	-1,0	0,3	1,3
Löneöversyn	0,0	0,0	-11,0	1,5	0,0	-1,5
Finansiell Kostnad (pensioner)	0,0	0,0	-6,0	-6,0	-4,0	2,0
Pensioner	-16,1	-16,2	-17,0	-17,0	-17,7	-0,7
Struktur effektivisering Koncern	0,0	0,0	7,0	7,0	0,0	-7,0
Summa	24,8	36,8	-9,1	-9,1	9,3	18,4
Jämförelsestörande poster, netto	-4,0	0,0	0,0	0,0	-9,3	-9,3
Summa	20,8	36,8	-9,1	-9,1	0,0	9,1

Utfall 2023-12-31 jämfört med budget

Utfallet 2023 uppgår till 0,0 mkr och budgeten är -9,1.

- Kommunledning +1 mkr
- Barn och Unga -4,4 mkr
- Vuxna -0,5 mkr
- Äldre 65+ -0,8 mkr
- Stödresurser +2,8 mkr
- Affärsverksamhet -0,8 mkr
- Tillväxt +1,2 mkr

4.5 Investeringsredovisning

Eftersom kommunens verksamhetsfastigheter ägs och förvaltas av Ånge Fastighets- & Industri AB, ÅFA, så är den kommunala investeringsnivån jämförelsevis låg och jämn över tiden och har hållit sig under avskrivningsnivån.

Den totala investeringsbudgeten är 94,7 mkr 2023 enligt kommunfullmäktiges beslut:

- November 2022, §111, 52,6 mkr
- Februari 2023, §9, 2,1 mkr
- April 2023, §31, 37,3 mkr
- November 2023, §103, 2,7 mkr

Investeringar per avdelning, mkr	Utfall 2023	Budget 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Utfall 2020	Utfall 2019
Ekonomi	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,2
Stab	5,2	9,9	0,3	2,2	29,8	4,9
Samhällsbyggnadsavdelningen	46,3	76,9	47,9	52,8	22,6	23,3
Sociala avdelningen	0,9	3,0	1,6	2,0	1,3	1,6
Utbildningsavdelningen	4,3	4,6	2,9	3,5	2,7	2,1
Summa	56,7	94,7	52,7	60,6	56,4	32,2

Nettokostnaden för kommunens investeringar 2023-12-31 är 56,7 mkr.

Ekonomiavdelningen, mkr	Utfall 2023	Budget 2023
Bilpool	0,0	0,3
Summa	0,0	0,3

Stab, mkr	Utfall 2023	Budget 2023
Möbler kommunhuset	0,0	0,2
Gemensam IT-infrastruktur	3,7	1,8
Ombyggnation Växthuset	0,0	1,5
Iordningställande av lokal, Fritidsbanken	0,0	0,1
Fritidsanläggningar	1,4	1,8
Ombyggnation omklädningsrum ishallen	0,0	3,0
Kulturanläggningar	0,0	0,6
Lekpark	0,0	0,3
Bredband landsbygd	0,0	0,5
Naturum belysning	0,0	0,1
Summa	5,2	9,9

Samhällsbyggnad	Utfall 2023	Budget 2023
Bredband	14,2	9,6
Bredband VA-verksamhet	0,3	0,5
GC-vägar	0,2	0,7
Bredbandsanslutningar kostnader utöver arrende	0,0	1,5
Nya skyddsområden enligt miljöbalken	0,0	0,5
Åtgärder avfallsplan	0,0	0,4
Renhållning matsamling	3,2	4,0
Ny parkering Kulturbanken	0,1	0,2
Företagsanpassning Recond Concept	0,3	0,4
Gång och cykelväg Åsgatan	0,1	0,5
Site Alby östra gata	0,0	3,5
Sopvals, utbyte sopskopa	0,0	0,5
Gång och cykelväg ishallen förskola	0,0	0,3
Gatubelysning Östavall	0,7	0,7
Gatubelysning Brännan	0,9	0,5
Gatubelysning stolpbyte	0,1	0,3
Gatubelysning el-mätning	1,1	2,3
Ledningsnät, sanering	4,9	4,2
Ledningsnät Östby	0,3	2,2
Avloppsreningsprojekt Ft-Th	17,6	32,3
Ringdalen biodamm	0,0	1,0
VA-plan vattenverk skalskydd	0,0	0,3
Driftövervakning	0,6	3,2
VA-plan tryckstegring	0,0	0,4
Moradal vattentäkt	0,4	0,4
Nya brunnar Fredriksdal	0,1	0,5
Membrananläggning Ånge vattenverk ombyggnad	0,6	1,1
Site Alby östra VA	0,0	2,5
VA-plan avloppspumpstationer	0,0	0,8
Ovansjö biodamm	0,0	0,7
Boltjärn biodamm	0,0	0,7
Storköksutrustning förnyelse	0,4	0,4
Summa	46,3	76,9

Sociala avdelningen, mkr	Utfall 202308	Totalt Årsbudget
IT-investeringar	0,0	0,6
Renoveringar	0,1	0,1
Vitvaror	0,1	0,1
Myndighetskrav	0,0	0,4
Förebyggande+taklyftar, sängar	0,0	0,5
Möbler	0,1	0,2
Skalskydd SÄBO	0,0	0,3
Cyklar Stöd och omsorg	0,1	0,1
Staket Furubacken	0,0	0,5
Brandskydd Torpet	0,5	0,3
Summa	0,9	3,0

Utbildningsavdelningen, mkr	Utfall 2023	Budget 2023
Ute-/innemiljö skolor	2,3	2,5
Skogsbackens förskola inventarier	1,8	1,8
Resursskola	0,2	0,3
Summa	4,3	4,6

Följande investeringsprojekt ombudgeteras till 2024 (kompletteringsbudget)

Avdelning/investeringsprojekt	Projektnummer	mkr
Ekonomiavdelningen		
Bilpool	925500	0,3
Stab		
Ombyggnation Växthuset	921500	1,5
Iordningställande Fritidsbanken (923201) flyttas till maskiner servicegruppen	923202	0,1
Belysning Naturum	923702	0,1
Ombyggnation ishallen omklädningsrum	923813	3,0
Fritidsanläggningar	923811	0,4
Kulturanläggningar	923921	0,6
Lekpark	925103	0,3
Samhällsbyggnadsavdelningen		
GC-vägar	933147	0,4
Nya skyddsområden enligt miljöbalken	950805	0,5
Site Alby östra gata	953315	3,5
Renhållning matinsamling	950807	0,8
Sopvals, utbyte sopskopa	953316	0,5
Gång och cykelväg förskola	953317	0,3
Gatubelysning stolpbyte	953505	0,2
Gatubelysning el-mätning	953506	1,2
Ledningsnät Östby flyttas till Överföringsledning Östby-Johannisberg	954235	1,9
Driftövervakning	955410	2,5
Membranläggning Ånge vattenverk ombyggnad	955414	0,5
Site Alby östra VA	955415	2,5
VA-plan avloppspumpstationer	955500	0,8
Sociala avdelningen		
Myndighetskrav	97104	0,4
Förebyggande, taklyftar, sängar	97105	0,5
IT-investeringar	97101	0,6
Kök daglig verksamhet	97121	0,3
Skalskydd SÄBO	97115	0,3
Summa		23,7

Ånge Fastighet- och industri AB

Pågående projekt/investeringar 2023-12-31	Projektbudget	Upparbetat per 2023-12-31	Slutkostnadsprognos 2023-12-31
Föreskoleby Åsgatan Ånge	65,0	64,1	67,0
Ny förskola Fränsta	22,0	0,3	75*
LSS Solgården	15,0	7,0	18,0
Uppgradering kommunhus, utredning/ombyggnad	12,5	14,7	17,0
HG anpassning SSC	0,5	-	0,5
Markanläggning Vissland 2:12 m.fl.	4,5	4,3	4,5
Nytt SÄBO Ånge	100,0	-	140*
Balkonger Hemskogsvägen	2,0	0,1	2,5
UH åtgärder kommunhus 2022 Plan 2 och 3 mm	3,0	0,0	5,0
Balkonger Fridhemsgatan	1,5	0,1	1,5
Gläntan, konvertering till Fjärrvärme	1,2	0,4	1,3
Torpsrogatan 2, konvertering till Fjärrvärme	1,7	1,1	2,0
Balkonger Åsgatan 16,20,22 (2306)	2,5	0,0	2,5
Utemiljö Ugglan	2,0	0,1	2,0
Lärcenter, ventilation mm kommunhus	5,0	-	5,0
Migration VISONOC Siemens	1,0	0,7	1,0
	239,4	92,8	129,8

* Förarbeten, projektbeslut 2024

Ånge Energi AB

Investeringsplan, mkr	Total projektbudget	Upparbetat per 2023-12-31	Aktiverat 2023
Utbyggnad kulvertlarm Ånge och Fränsta	0,1		
Nybyggnad förråd Ånge Värmeverk	0,1		
Inköp ny skopa till traktor vid Ånge Värmeverk	0,1		
Utbyggnad bränsleplan Ånge värmeverk	0,2	0,1	
Gläntan	0,6	0,5	
Visslandsgatan/Torpsrogatan	0,3	0,2	
Panna Fränsta	6,0	0,1	
Byte distributionspump för fjärrvärmenät Ånge	0,2		0,2
Byte mätare och kommunikationsutrustning	0,3		0,3
Summa	7,7	0,9	0,5

Ångefallen Kraft AB

Renovering av Hermanboda kraftverk 2023-2028. Total kostnad för Ånge kommun projekterat 97 mkr. Budgeterad tidplan för projektet.

Investeringsbudget	Utfall 2023	2024	2025	2026	2027	2028
Turbin, generator, styr- och kontrollsystem	10,8	18,1	26,5	28,5	12,0	0,6

Investeringsbudgeten avser kommunens andel (50%). Total kostnad för projektet är 193 mkr.

4.6 Noter till redovisningen samt redovisningsprinciper

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning. Detta innebär sammantaget att delårsrapporten är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

R2 Intäkter

Principen för när inkomster ska intäktsredovisas följer LKBR och RKR R2. Klassificering av intäkter sker enligt rekommendation och resultaträkningen är uppställd därefter. Inkomster som ej uppfyller kraven för att klassas som intäkter periodiseras och redovisas som en skuld i balansräkning. Intäkter specificeras i not innehållande de upplysningar som krävs.

Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras i kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s cirkulär SKR 23:58 i enlighet med rekommendation RKR R2.

Övriga intäkter

Offentliga investeringsbidrag och anslutningsavgifter för VA tas fr.o.m. 2013 upp som en förutbetalad intäkt och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

Med 2023-års resultat redovisar VA-verksamheten ett ackumulerat överskott. 2,4 mkr har fonderats för framtida investeringar.

R3 Redovisning av immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar bedöms utifrån RKR:s rekommendation.

R4 Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar har tagits upp till anskaffningsvärden minskat med avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Anläggningarna skrivs av planenligt i förhållande till uppskattad nyttjandeperiod. Kommunen har beaktat RKR:s idéskrift om avskrivningar men gör en egen bedömning för anläggningstillgångarnas nyttjandeperiod.

Avskrivningstider redovisas i not.

Anskaffningsvärde

Offentliga investeringsbidrag och anslutningsavgifter för VA tas fr.o.m. 2013 upp som en förutbetalad intäkt och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

I anskaffningsvärdet för deponianläggningar ingår avsättning för återställande. Se avsnittet avsättningar.

Avskrivningsmetod

I normalfallet tillämpas linjär avskrivning, dvs. lika stora nominella belopp varje år.

Avskrivning påbörjas när tillgången tas i bruk.

För tillgångar med identifierbara komponenter som har olika nyttjandeperiod tillämpas komponentavskrivning.

För tillgångar där nyttjandeperioden styrs i avtal (t.ex. leasing) används den planerade verkliga nyttjandeperioden som avskrivningstid.

Omprövning av nyttjandeperioden sker om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt (t.ex. verksamhetsförändringar, teknikskiften, organisationsförändringar).

Genomgripande förändringar av byggnader och lokaler som till exempel orsakas av verksamhetsförändringar bör genomgå en prövning om en engångsnedskrivning ska ske för de eventuella värden i den utrangerade byggnaden eller lokalen.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst 3 år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde.

Gränsen för mindre värde har satts till ett prisbasbelopp och gäller som gemensam gräns för materiella- och immateriella tillgångar och därmed också för finansiella leasingavtal.

R5 Leasingavtal

Redovisas enligt rek från RKR. Kommunen bedömer att alla leasingavtal är operationella utifrån avtalens ekonomiska innebörd vilket innebär att leasingavgifter kostnadsförs löpande och att leasingobjekt ej redovisas som anläggningstillgångar. Operationella avtal med löptid max 3 år redovisas ej i not. Avtal avseende hyra av fastigheter redovisas ej som leasing.

R6 Nedskrivningar

Eventuella nedskrivnings- eller återföringsbehov prövas enligt rekommendationen.

R7 Finansiella tillgångar och finansiella skulder

Upplysningar lämnas om finansiella tillgångar och skulder i förvaltningsberättelse och i noter. Lånekostnader redovisas enligt huvudmetoden och belastar resultatet för den period de hänför sig till. Upplysningar och lånekostnader och räntesatser lämnas i förvaltningsberättelsen samt i noter.

Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges. Värdering av kortfristiga placeringar har gjorts post för post till det lägsta av verkligt värde och anskaffningsvärdet.

Kommunens finansiella tillgångar består av kommunens utlåning till de kommunala bolagen, placeringar av de så kallade elaktiepengarna samt kommunens innehav av aktier. Placeringarna och aktierna är värderade till anskaffningsvärdet.

R8 Derivat och säkringsredovisning

Kommunen berörs inte av rekommendationen.

R9 Avsättningar och ansvarsförbindelser

Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS07. Pensionsåtaganden för anställda i de företag som ingår i kommunkoncernen redovisas enligt BFN K3.

Förpliktelser för särskild avtals/ålderspensioner som inte regleras enligt RIPS07 är nuvärdesberäknade med en kalkylränta på 2 %. För avtal med samordningsklausul utgår beräkningen från de förhållanden som är kända vid bokslutstillfället. Om inget annat är känt görs beräkningen utifrån att ingen samordning kommer att ske.

Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse.

Från och med 2015 har pensionsskulden för övriga förtroendevalda, avtal OPF-KL, beräknats genom en avsättning med 4,5 % av utbetalda arvoden under året samt 24,26 % löneskatt.

Avsättningar

Avsättningar för deponi har tagits upp till det belopp som bedöms krävas för att reglera förpliktelsen på balansdagen. Beloppet baserar sig på en uppdaterad beräkning som gjorts för bokslut 2023.

R11 Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster särredovisas när dessa förekommer i not till respektive post i resultaträkningen och/eller i kassaflödesrapporten. Som jämförelsestörande betraktas poster som är sällan förekommande och där beloppen normalt sett är lika med eller större än 0,5 miljoner kronor.

För 2023 redovisas förändringen i pensionsskuld pga. hög inflation samt halva den finansiella kostnaden för pensionsskulden som jämförelsestörande post.

R12 Byte av redovisningsprinciper, ändring i uppskattningar och bedömningar samt rättelser av fel

Ingen förändring rörande redovisningsprinciper är genomförd under året.

Under 2023 har kommunen i sin redovisning bara redovisat sin del av koncernen banktillgodohavanden i koncernens affärsbank. From 2024 kommer kommunen ta upp koncernens hela bankkontotillgodohavanden, sedan redovisas bolagens del som en skuld till koncernbolag i kommunens redovisning. De sammanställda räkenskaperna påverkas ej.

R13 Redovisning av kassaflöden

I kassaflödesanalysen framgår rörelsekapitalets förändring. Justeringar av poster som ej är likviditetspåverkande specificeras och väsentliga betalningsflödespåverkande händelser som avviker från det normala redovisas.

R15 Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen i årsredovisningen är i allt väsentligt upprättad enligt rekommendation R15.

R16 Sammanställda räkenskaper

Sammanställda räkenskaper upprättas både i årsredovisningen och delårsrapport. Dock upprättas kassaflöde på koncernnivå enbart i årsredovisningen. I den kommunala koncernen ingår samtliga bolag och kommunalförbund där kommunen har minst 20 % inflytande i.

Kommunkoncernens medlemmar och ägarandelar framgår av not 26.

R17 Delårsrapport

Delårsrapporter upprättas i allt väsentligt enligt rekommendation R17.

R18 Övriga upplysningar

Upplysning lämnas i not, om vilka särredovisningar som upprättats under räkenskapsåret till följd av bestämmelser i lag eller annan författning.

Övrigt

Semesterlöne-, ferielöne-, uppehållslöne- och övertidsskulden är uppbokad och redovisas som kortfristig skuld. Skuldförändringen kostnadsförs.

Nyckeltal

Soliditet = Eget kapital/Summa tillgångar

Kassalikviditet = (Omsättningstillgångar - Varulager) / Kortfristiga skulder * 100

Självfinansieringsgrad = Kassaflöde från den löpande verksamheten / kassaflöde från investeringsverksamheten

Not 2 Verksamhetens intäkter	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2023	2022	2023	2022
Mkr				
Försäljningsintäkter	8,2	10,9	15,6	23,8
Taxor och avgifter	64,0	57,4	90,6	80,1
Hyror och arrenden	11,0	11,3	140,0	116,0
Bidrag	95,9	88,8	96,6	88,8
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	8,9	3,9	8,9	3,9
Exploateringsintäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Realisationsvinster	1,6	1,6	1,6	7,3
Övriga intäkter	0,0	0,0	4,3	3,7
Interna elimineringsar	0,0	0,0	-74,7	-75,1
Summa verksamhetens intäkter	189,6	173,9	282,8	248,5

Särredovisning har upprättats enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster.

Not 3 Verksamhetens kostnader	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2023	2022	2023	2022
Mkr				
Löner och sociala avgifter	-512,6	-486,6	-529,7	-504,9
Pensionskostnader	-43,0	-28,9	-44,5	-29,7
Övriga personalkostnader	-2,0	-2,0	-3,5	-2,4
Inköp av anläggnings och underhållsmaterial	-7,2	-9,0	-12,7	-21,2
Bränsle, energi och vatten	-8,4	-6,5	-53,0	-44,3
Köp av huvudverksamhet	-111,7	-100,2	-111,7	-100,2
Lokal- och markhyror	-70,0	-59,4	-70,0	-59,4
Övriga tjänster	-33,1	-36,5	-33,1	-36,5
Lämnade bidrag	-25,0	-24,1	-25,0	-24,1
Realisationsförluster och utrangeringar	-0,3	0,0	-1,6	0,0
Bolagsskatt	0,0	0,0	-0,1	-0,4
Förändring avsättning återställande deponi	0,0	-3,0	0,0	-3,0
Övriga kostnader	-86,4	-83,9	-134,3	-124,7
Interna elimineringsar	0,0	0,0	74,7	75,1
Summa verksamhetens kostnader	-899,7	-840,1	-944,5	-875,8

Total kostnad för räkenskapsgranskning 0,25 mkr varav kostnad för de sakkunnigas granskning 0,23 mkr. Kostnaderna för räkenskapsinformation avser kostnader för granskning av bokföring, delårsrapport samt årsredovisning. Den totala kostnaden för revision uppgår till 1,0 mkr för 2023 varav kostnaden för sakkunnigt biträde uppgår till 0,9 mkr. Särredovisning har upprättats enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster.

Not 4 Jämförelsestörande poster	Kommunen		Kommunkoncernen	
Mkr	2023	2022	2023	2022
Skuldförändring pensionsavsättning	-4,5		-4,5	
Finansiell kostnad pensionsavsättning	-3,0		-3,0	
Löneskatt pensionsavsättning	-1,8		-1,8	
Summa jämförelsestörande poster	-9,3	0,0	-9,3	0,0

Not 5 Avskrivningar	Kommunen		Kommunkoncernen	
Mkr	2023	2022	2023	2022
Avskrivning immateriella tillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivning byggnader och anläggningar	-17,8	-15,6	-32,3	-30,1
Avskrivning maskiner och inventarier	-3,7	-5,1	-9,0	-10,3
Avskrivning leasade maskiner	0,0	0,0	0,0	0,0
Nedskrivningar	0,0	-3,3	-8,0	-3,3
Uppskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa avskrivningar	-21,4	-24,0	-49,3	-43,7

Avskrivning görs med linjär avskrivning för en bedömd nyttjandeperiod.

Not 6 Skatteintäkter	Kommunen		Kommunkoncernen	
Mkr	2023	2022	2023	2022
Preliminär kommunalskatt	491,6	469,2	491,6	469,2
Slutavräkningsdifferens föregående år	2,4	3,0	2,4	3,0
Preliminär slutavräkning innevarande år	7,2	10,8	7,2	10,8
Summa skatteintäkter	501,3	483,0	501,3	483,0

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s decemberprognos i enlighet med rekommendationen R K R 4.2

Not 7 Generella statsbidrag och utjämning	Kommunen		Kommunkoncernen	
Mkr	2023	2022	2023	2022
Inkomstutjämningsbidrag	135,5	128,0	135,5	128,0
Kommunal fastighetsavgift	17,9	17,3	17,9	17,3
Bidrag/avgift för LSS-utjämning	5,5	1,6	5,5	1,6
Kostnadsutjämningsbidrag	35,6	36,8	35,6	36,8
Strukturbidrag	3,0	3,0	3,0	3,0
Regleringsbidrag	21,4	25,6	21,4	25,6
Regleringsavgift	0,0	0,0	0,0	0,0
Generella bidrag från staten	4,1	5,2	4,1	5,2
Summa generella statsbidrag och utjämning	223,0	217,5	223,0	217,5

Not 8 Finansiella intäkter	Kommunen		Kommunkoncernen	
Mkr	2023	2022	2023	2022
Utdelning på aktier och andelar	15,1	26,2	15,1	26,2
Ränteintäkter	5,6	1,4	7,2	1,8
Övriga finansiella intäkter	0,5	1,5	0,5	1,5
Interna elimineringsar	0,0	0,0	-4,5	-4,7
Summa finansiella intäkter	21,2	29,1	18,3	24,7

Not 9 Finansiella kostnader	Kommunen		Kommunkoncernen	
Mkr	2023	2022	2023	2022
Räntekostnader	-1,2	-0,9	-10,9	-6,6
Räntekostnader på pensionsavsättning	-3,3	-1,6	-3,3	-1,6
Övriga finansiella kostnader	-0,2	-0,1	-0,7	-0,6
Interna elimineringsar	0,0	0,0	3,0	3,7
Summa finansiella kostnader	-4,7	-2,6	-11,9	-5,1

Not 10 Immateriella anläggningstillgångar	Kommunen		Kommunkoncernen	
Mkr	2023	2022	2023	2022
Anskaffningsvärde	0,0	0,0	0,0	0,0
Ackumulerad avskrivning	0,0	0,0	0,0	0,0
Bokfört värde	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivningstider 3 år				

Not 11 Materiella anläggningstillgångar	Kommunen		Kommunkoncernen	
Mkr	2023	2022	2023	2022
Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Anskaffningsvärde	628,2	514,9	1 617,5	1 414,7
Ackumulerad avskrivning	-306,5	-289,7	-786,7	-756,7
Bokfört värde	321,7	225,2	830,7	658,0
Avskrivningstider	10-50 år	10-50 år	10-100 år	10-100 år

Not 11 Materiella anläggningstillgångar	Kommunen		Kommunkoncernen	
Mkr	2023	2022	2023	2022
Maskiner och inventarier				
Anskaffningsvärde	66,8	58,3	93,7	85,0
Ackumulerad avskrivning	-35,6	-34,9	-53,0	-51,4
Bokfört värde	31,1	23,4	40,8	33,6
Avskrivningstider	3-10 år	3-10 år	3-10 år	3-10 år

Avskrivning görs med linjär avskrivning för en bedömd nyttjandeperiod.

Not 11 Materiella anläggningstillgångar	Kommunen		Kommunkoncernen	
Mkr	2023	2022	2023	2022
Leasing (Maskiner)				
Anskaffningsvärde	0,0	0,0	0,0	0,0
Ackumulerad avskrivning	0,0	0,0	0,0	0,0
Bokfört värde	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivningstider			5 år	5 år

Avskrivning görs med linjär avskrivning för en bedömd nyttjandeperiod.

Not 11 Materiella anläggningstillgångar	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2023	2022	2023	2022
Mkr				
Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Ingående anskaffningsvärde	514,9	488,0	1 414,7	1 363,6
Investeringar	114,5	26,9	219,0	63,7
Årets försäljning	0,0	0,0	0,0	-12,7
Årets uppskrivning	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets utrangering anskaffningsvärde	-1,2	0,0	-16,2	0,0
Utgående anskaffningsvärde	628,2	514,9	1 617,5	1 414,7
Ingående avskrivningar	-289,7	-273,1	-756,7	-733,2
Årets avskrivning	-17,8	-15,6	-36,8	-34,4
Årets nedskrivning	0,0	-1,0	-8,0	-1,0
Årets utrangering avskrivningsvärde	0,9	0,0	14,8	11,9
Utgående avskrivningsvärde	-306,5	-289,7	-786,7	-756,7
Redovisat värde vid årets slut	321,7	225,2	830,7	658,0
Maskiner och inventarier				
Ingående anskaffningsvärde	59,8	57,8	86,5	83,9
Investeringar	11,5	2,4	11,8	3,1
Omklassificering	-1,4	0,0	-1,4	0,0
Årets försäljning	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets utrangering anskaffningsvärde	-3,1	-1,9	-3,1	-0,5
Utgående anskaffningsvärde	66,8	59,8	93,8	86,5
Ingående avskrivningar	-36,4	-29,4	-52,9	-45,1
Årets avskrivning	-3,7	-7,4	-4,5	-8,2
Omklassificering	1,4	0,0	1,4	0,0
Årets utrangering avskrivningsvärde	2,9	1,5	2,9	0,5
Utgående avskrivningsvärde	-35,7	-36,4	-53,0	-52,9
Redovisat värde vid årets slut	31,1	23,4	40,8	33,6
Leasing				
Ingående anskaffningsvärde	0,0	0,0	0,0	0,0
Investeringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Omklassificering	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets försäljning	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående anskaffningsvärde	0,0	0,0	0,0	0,0
Ingående avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets avskrivning	0,0	0,0	0,0	0,0
Omklassificering	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avskrivningsvärde	0,0	0,0	0,0	0,0
Redovisat värde vid årets slut	0,0	0,0	0,0	0,0

Not 12 Leasing	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2023	2022	2023	2022
Mkr				
Finansiella leasingavtal över 3 år				
Maskiner och inventarier				
Totala minimileaseavgift	0,0	0,0	0,0	0,0
Därav förfall inom 1 år	0,0	0,0	0,0	0,0
Senare än 1 år men inom 5 år	0,0	0,0	0,0	0,0
Senare än 5 år	0,0	0,0	0,0	0,0

Not 13 Pågående investeringar	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2023	2022	2023	2022
Mkr				
Avloppsreningsprojekt		68,1		68,1
Ledningsnät Östby	1,3	1,0	1,3	1,0
Driftövervakning		3,1		3,1
Ny parkering Kulturbanken		0,0		0,0
Företagsanpassning Recond Concept		0,0		0,0
Moradal vattentäkt		0,0		0,0
Membrananläggning Ånge vattenverk ombyggnad	2,5	2,0	2,5	2,0
VA-plan avloppspumpsstationer		0,1		0,1
Bredband	1,0		1,0	
GC-vägar	0,2		0,2	
Gatubelysning Brännan	0,9		0,9	
Materiella anläggningstillgångar			40,5	48,6
Summa pågående investeringar	6,0	74,3	46,4	122,9

Not 14 Finansiella anläggningstillgångar	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2023	2022	2023	2022
Mkr				
Aktier och andelar				
Ånge Fastighets- och Industri AB	14,0	14,0	14,0	14,0
Ånge Energi AB	6,0	6,0	6,0	6,0
Ångefallens Kraft	9,0	9,0	9,0	9,0
Insats i Kommuninvest Ekonomiska förening	4,2	3,7	4,2	3,7
Sundsvall/Timrå/Ånge Räddningsförbund	1,2	1,2	1,2	1,2
Serva Net AB	0,3	0,3	0,3	0,3
SKL Företag AB	0,0	0,0	0,0	0,0
Garantia	0,1	0,1	0,1	0,1
Långfristigt lån till kommunägda företag	46,3	27,1	46,3	27,1
Länstrafiken, utlämnat lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Bostadsrätter	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0
ÅFA:s långfristiga värdepappersinnehav			0,0	0,0
ÅFA:s långfristiga fordringar			0,0	0,0
Ostkustbanan	0,0	0,0	0,0	0,0
Interna eliminerings			-57,1	-47,8
Redovisat värde	81,2	61,3	24,1	13,6

Not 15 Förråd	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2023	2022	2023	2022
Mkr				
ÅFA			0,1	0,2
Ånge Energi			2,1	2,9
Redovisat värde vid årets slut	0,0	0,0	2,2	3,1

Not 16 Fordringar	Kommunen		Kommunkoncernen	
Mkr	2023	2022	2023	2022
Kundfordringar	16,9	17,1	28,6	24,5
Stats- och EU-bidragsfordringar	2,3	5,3	2,3	5,3
Upplupna skatteintäkter	20,5	24,4	20,5	24,4
Fordran mervärdesskatt	11,6	11,4	14,6	11,4
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	22,8	29,4	27,5	31,7
Räntefordringar bland annat elaktiefonder	0,6	0,2	0,6	0,2
Kort del av långfristiga fordran, koncern	1,1	0,7	1,1	0,7
Fordran kapitaltillskott från kommunen	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga fordringar	13,0	16,0	14,5	18,2
Interna eliminerings	0,0	0,0	-4,8	-4,8
Redovisat värde	88,9	104,5	104,9	111,5

Not 17 Kassa, bank	Kommunen		Kommunkoncernen	
Mkr	2023	2022	2023	2022
Kommunens del i koncernbanken	25,8	79,6	25,8	79,6
Övriga bankmedel	98,1	96,1	168,2	166,5
Redovisat värde	124,0	175,7	194,1	246,1

Not 18 Eget kapital	Kommunen		Kommunkoncernen	
Mkr	2023	2022	2023	2022
Årets resultat	0,0	36,8	10,3	49,1
Övrigt eget kapital	251,7	234,9	270,7	241,6
<i>Varav E K reserv. framtida pensioner</i>	22,9	22,9	22,9	22,9
<i>Varav E K reserv. anpassning till befolkningsutveckling</i>	22,4	22,4	22,4	22,4
Resultatutjämningsreserv	40,0	20,0	40,0	20,0
Summa eget kapital	291,7	291,7	321,0	310,7

Not 19 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2023	2022	2023	2022
Mkr				
Avsatt till pensioner exkl. ÖK-SAP föregående årsskifte	63,6	64,0	63,6	64,0
Avsatt till pensioner ÖK-SAP föregående årsskifte	0,0	0,0	0,0	0,0
Ränteuppräkning	0,7	0,6	0,7	0,6
Basbeloppsuppräkning	5,5	0,9	5,5	0,9
Utbetalningar	-2,7	-2,5	-2,7	-2,5
Ändrat livslängdsantagande i RIPS	0,0	0,0	0,0	0,0
Sänkning av diskonteringsränta	0,0	0,0	0,0	0,0
Slutbetalning FÅP	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbetalning ÖK-SAP	0,0	0,0	0,0	0,0
Intjänad Förmånsbestämd ålderspension	7,5	0,5	7,5	0,5
Intjänad PA-KL	0,1	0,1	0,1	0,1
Nya arbetstagare ÖK-SAP	0,0	0,0	0,0	0,0
Nya efterlevnadspensioner	0,1	0,0	0,1	0,0
Övrig post	-0,6	0,0	-0,6	0,0
Förtroendevalda enligt KPA	1,2	1,0	1,2	1,0
Löneskatt	18,3	15,7	18,3	15,7
Pension Räddningsförbund	2,3	1,7	2,1	1,7
Summa avsatt till pensioner	95,9	82,0	95,6	82,0

Not 20 Övriga avsättningar	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2023	2022	2023	2022
Mkr				
Avs. återställande av deponi				
Redovisat värde vid årets början	15,0	12,0	15,0	12,0
Nya avsättningar	0,0	3,0	0,0	3,0
Ianspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	15,0	15,0	15,0	15,0
Bolagens avsättningar			0,1	2,7
Summa övriga avsättningar	15,0	15,0	15,1	17,7

Not 21 Långfristiga skulder	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2023	2022	2023	2022
Mkr				
Skulder till kreditinstitut	57,5	62,5	528,0	507,3
Skulder till koncernföretag	0,0	0,0	47,1	27,8
Fondering framtida investering VA	2,4	6,0	2,4	6,0
Övriga långfristiga skulder	0,0	0,0	0,0	0,0
Interna elimineringsar			-28,1	-18,8
Summa	59,9	68,5	549,5	522,3
Långfristig leasingsskuld	0,0	0,0	0,0	0,0
Skuld anläggning-/anslutningsavgift	0,4	0,4	0,4	0,4
Ack upplösning anläggning/anslutningsavgift	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Skuld anslutningsavgift	0,3	0,3	0,3	0,3
Återstående antal år (vägt snitt)	25	26	25	26
Skuld Investeringsbidrag	86,1	86,1	86,1	86,1
Ack upplösning investeringsbidrag	-58,5	-54,4	-58,5	-54,4
Skuld Investeringsbidrag	27,7	31,7	27,7	31,7
Återstående antal år (vägt snitt)	7	8	7	8
Summa långfristiga skulder	87,9	100,5	577,4	554,3

Not 22 Kortfristiga skulder	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2023	2022	2023	2022
Mkr				
Kortfristig del av skuld	5,0	5,0	22,6	21,7
Leverantörsskulder	42,1	46,3	77,9	71,0
Semesterlöne- och övertidsskuld	22,2	21,2	23,9	22,6
Personalens skatter och arbetsgivaravgifter	33,3	29,1	34,0	29,7
Upplupna pensioner inkl. löneskatt	16,7	15,6	17,2	16,2
Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader	25,1	33,6	43,7	43,1
Övriga kortfristiga skulder	18,0	24,4	19,5	24,5
Interna elimineringsar			-4,8	-4,8
Summa kortfristiga skulder	162,4	175,2	233,9	224,1

Not 23 Borgensförbindelser	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2023	2022	2023	2022
Mkr				
Ånge kommun				
Helägda företag				
ÅFA	441,4	410,5	441,4	410,5
Ånge Energi AB	46,7	51,0	46,7	51,0
Övriga fysiska personer				
Borgensansvar för egna hem	0,1	0,1	0,1	0,1
Förlustansvar för bostadslån	0,0	0,0	0,0	0,0
ÅFA-koncern borgensförbindelse				
Summa borgensförbindelser	488,2	461,6	488,2	461,6

Anm. 1. En strategisk ökning av borgensåtagandet för ÅFA skedde 1997 i samband med omorganisation för att minska ÅFA:s lånekostnad. En saneringsinsats genomfördes 1999 på 110 mkr, där staten bidrog med 35 mkr. Saneringen fullföljdes 2001 genom avskrivning av ett amorteringsfritt lån till ÅFA på 83 mkr. Därmed skapades ett utrymme, som ÅFA nyttjade till att skriva ned för höga tillgångsvärden på verksamhets och kommersiella delen. Avtalet med Bostadsdelegationen godkändes/upphörde i dec 2006. Nytt tilläggsavtal har tecknats med BKN om 22,4 mkr för sanering efter nedläggning av Migrationsverket (180 lägenheter). Det statliga bidraget blir 12,4 mkr. 2013 gjorde kommunen en översyn av ÅFA som resulterade i ett antal åtgärder för bolagets ekonomi på sikt ska bli sund och stabil. Bland annat gjordes nedskrivningar av fastighetsvärden.

Solidarisk borgen

Ånge kommun har i juli 2003 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 295 kommuner och landsting/regioner som per 2023-12-31 var medlemmar i Kommuninvest Ekonomiska förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest Ekonomiska förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomiska förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Ånge kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2023-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 551 907 380 712 kronor och totala tillgångar till 562 022 704 021 kronor. Ånge kommuns andel av de totala förpliktelserna, ca 0,11 %, uppgick till 586 541 877 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 597 224 340 kronor.

Not 24 Övriga förbindelser	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2023	2022	2023	2022
Ställda Panter				
Ånge kommun				
ÅFA (Av HB ej återlämnade inteckningar)			72,0	61,0
Ånge Energi				
Ångefallen				1,0
Summa övriga förbindelser	0,0	0,0	72,0	62,0

Not 25 Pensionsförpliktelser inkl. skatt	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2023	2022	2023	2022
Mkr	2023	2022	2023	2022
Ingående ansvarsförbindelse	177,3	184,1	177,3	184,1
Aktualisering	0,0	0,0	0,0	0,0
Ränteuppräkning	1,2	1,2	1,2	1,2
Basbeloppsuppräkning	13,0	4,3	13,0	4,3
Sänkning av diskonteringsräntan	0,0	0,0	0,0	0,0
Ändringar av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0	0,0	0,0
Ändrat livslängdsantagande i RIPS	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrig post	0,1	-1,7	0,1	-1,8
Årets utbetalningar	-11,7	-10,6	-11,7	-10,6
Förtroendevalda inklusive löneskatt	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa pensionsförpliktelser	179,9	177,3	179,9	177,3
Löneskatt	43,6	43,0	43,6	43,0
Bolagens pensionsförpliktelser				
Utgående ansvarsförbindelse	223,5	220,3	223,5	220,3

Not 26 Koncerninterna förhållanden		Försäljning		Finansiella	
Resultaträkning, mkr	Ägd andel	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad
Kommunen					
ÅFA	100%	9,9	63,0	0,6	
Ånge Energi AB	100%	0,1	1,8	0,0	
Ångefallen Kraft AB	50%				2,4
ÅFA	100%				
Kommun		63,0	9,9		0,6
Ånge Energi AB	100%				
Kommun		1,8	0,1		0,0
Ångefallen	50%				
Kommun				2,4	0,0
Summa		74,7	74,7	3,0	3,0

Not 26 Koncerninterna förhållanden								
Balansräkning, mkr	Ägd andel	Kortfr. fordran	Långfr. fordran	Summa tillgångar	Lev. skuld	Övriga kort skuld	Långfristig skuld	Summa skulder
Kommunen								
ÅFA	100%	1,1	9,8	10,9	2,8			2,8
Ånge Energi AB	100%				0,3			0,3
Ångefallen Kraft AB	50%	0,7	36,5	37,2	0,6			0,6
Ånge Fastighets- och industriaktiebolag								
Kommun		2,8		2,8	0,3	0,9	9,8	10,9
Ånge Energi AB	100%							
Kommun		0,3		0,3				
Ångefallen Kraft AB	50%							
Kommun		0,6		0,6		0,7	36,5	37,2
Summa		5,5	46,3	51,8	3,9	1,6	46,3	51,8

Noter till Kassaflöde

Not 28 Justering för av- och nedskrivningar	Kommunen	
Mkr	2023	2022
Avskrivningar immateriella tillgångar	0,0	0,0
Avskrivningar byggnader och tekniska anläggningar	17,8	16,6
Avskrivningar maskiner och inventarier	3,7	7,4
Summa avskrivningar	21,4	24,0

Not 29 Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	Kommunen	
Mkr	2023	2022
Utrangering anskaffningsvärde	4,2	1,9
Utrangering avskrivningsvärde	-3,9	-1,5
Ack upplösning anläggning-/anslutningsavgifter	0,0	0,0
Ack upplösning investeringsbidrag	-4,0	-4,0
Övriga långfristiga skulder	0,0	-0,1
Fondering	-3,6	0,0
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	-7,3	-3,7

Not 30 Ökning(+)/minskning(-) kortfristig skuld	Kommunen	
Mkr	2023	2022
Kortfristig skuld ingående värde 2023	175,2	186,2
Kortfristig skuld utgående värde 2023	162,4	175,2
Summa kortfristig skuld	-12,8	-11,0

5 Barn och Unga

5.1 Periodens viktiga händelser

Utbildningsverksamheterna

- Fler elever i åk 9 blev behöriga till nationellt yrkesprogram på gymnasiet (82 %).
- Elever i åk 9 som har uppnått betygsriterierna i alla ämnen är högre än riksgenomsnittet (Ånge 72,7 %, riket 71,1 %).
- Närvaron för elever i skolan har ökat i jämförelse med 2022.
- Uppstart av resursskola fr.o.m. höstterminen 2023. Forskningsbaserad utvärdering av Mittuniversitetet pågår.
- Nya förskolan (Skogsbacken) i Ånge öppnade enligt plan i augusti.
- Fler barn och stora barngrupper i förskolans östra område.
- Arbete har pågått för att ta fram förslag till ny förskola i Fränsta.
- Ny SYV-organisation möjliggör tidiga insatser för barn och unga.
- Uppstart av flera samarbeten, främst tillsammans med region och socialtjänst.
- Gymnasieutredning genomförd.
- Arbete med att ta fram primärt samverkansavtal avseende yrkesämnen och sammanhållna yrkesutbildningar inom Komvux på gymnasial nivå.
- Ånge kommun blev bästa gymnasiekommun i Västernorrland inom ung företagsamhet med flest startade UF-företag procentuellt sett. Andelen aktiva grundskolor 100 % deltagande.
- Björkbackaskolan och Minervaskolan slogs ihop till en skolenhet Ånge grundskola.
- Musikskolan har pågående utredning om framtida kulturskola. Kultursamordnare anställd.
- Finalist i Årets Elevhälsoarbete, nationellt.
- Forskningsbaserade utvärderingar genomförda av Mittuniversitetet på satsningarna Mental Träning och Fortbildning inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Nära vård "nu börjar vi med barnen"

Barnsäkert- från initiativ till verklighet.

- Ånge blev den tredje av Länets kommuner att implementera Barnsäkert. Genom arbetsmodellen kommer riskfaktorer kunna identifieras i barnens uppväxtmiljö och då finns det möjlighet att lotsa till rätt stöd. Arbetsmodellen har tagits fram av Region Västernorrland i samarbete med barnhälsovården.
- Föräldrar deltar i Barnsäkert och får vid ett antal ordinarie besök på barnvårdscentralen besvara ett frågeformulär som berör barnsäkerhet, ekonomisk oro, nedstämdhet, föräldrastress, våld i nära relationer och alkoholvanor.
- Arbetet sker i samverkan mellan barnhälsovårdens sjuksköterskor och socialtjänstens familjebehandlare och Socialsekreterare och risker fångas upp innan de blir stora problem.

- Socialtjänst och sjukvård behöver sätta in insatser så tidigt som möjligt för att förhindra att det till slut blir ett stort problem. Alla barn och unga ska växa upp under trygga förhållanden.
- Möjlighet till gemensamma hembesök har etablerats mellan Socialtjänst och primärvård, Barnhälsovård.

Barn i Ånge ska få bättre munhälsa med hjälp av Friskhuset

- samverkan mellan Barnhälsovård, Folk tandvård och Socialtjänst vid behov.

- Socialtjänsten finns på BVC på Hälsocentralen Ånge en halvdag varannan vecka föra att kunna hjälpa till och vara mer synliga för vårdnadshavare.
- Näravårdsamordnare på Ånge kommun är också med i samarbetet, liksom Barn- och elevhälsan samt förskolor i Ånge kommun.
- BVC på Ånge hälsocentral samarbetar med Folk tandvården som är med på tiomånadersbesöket för att kontrollera munhälsan och informera om tandvård.
- Samarbetet med Folk tandvården i förskolan och på BVC ska inte ge några utökade kostnader för kommunerna, då det sker inom Folk tandvårdens ordinarie arbete.

Piloten ”Nu börjar vi med barnen”, Nationellt Agenda 2030 projekt

- Pilotprojektet har pågått under hela 2023 och finansierats av Vinnova.
- Ett antal workshops har genomförts där både tjänstepersoner, politiker, nationella aktörer och barn och unga har varit delaktig vid olika tillfällen.
- Nationella perspektiv har tillförts på vårt främjande arbete med Barn och unga i Ånge.
- Deltagande i workshop om främjande av psykisk hälsa genom att titta på risk- och skyddsfaktorer.
- Ånge kommun har fått vara delaktig i att skapa strukturer, system och ny policy för främjandet av barn och ungas välmående på nationell nivå som kan omsättas på lokal nivå.
- Spridningskonferens och avslut av piloten är planerat till januari 2024.
- Samverkan kring vård- och insatsprogram i Ånge kommun har arbetat med nationella vård- och insatsprogram för barn och unga.
- Arbetet bygger på samarbete mellan kommunen och Region Västernorrland som tillsammans blir mer effektiva i att stötta och ge vård till barn och unga med bland annat ADHD och psykisk ohälsa.
- Målet är att skapa ett bättre skyddsnät för barn och unga, samt att fortsätta arbetet inom kunskapsstyrning för att uppnå en god och nära vård.
- Vård och insatsprogram används som ett stöd i möten med individer och har tagit fram av Kommuner och Regioner i Sverige.

Ångemodellen Unga

- Uppstart av projekt "Ångemodellen unga" samt fortsätta arbetet med Ångemodellen Unga och Nära vård Unga för att öka skyddsfaktorer och fånga upp riskfaktorer i ett tidigare skede.
- Projektet startade 2023-04-01. Lokalerna har anpassats för projektets behov.
- Deltagarna i projektet delas in i tre tydliga åldersgrupper för vilka förutsättningarna är olika. Projektets arbete måste anpassas till detta. Sedan är naturligtvis varje deltagare unik, en individuell handlingsplan måste alltid upprättas.
- Den yngsta gruppen omfattar åldrarna 13-16 år. Dessa ungdomar omfattas av skolplikten. Här handlar det i första hand om en nära samverkan mellan projektet och de berörda ungdomarnas hem, de tre högstadieskolorna i kommunen och barn & familj på socialtjänsten.
- Projektet har besökt skolorna dels för att träffa lärare, skolläda och övrig personal för att presentera oss och lyssna på deras tankar och behov, dels suttit med i lektioner.
- Mellangruppen är ungdomarna 16-19 år. Dessa omfattas enligt skollagen av Kommunernas Aktivitetsansvar, KAA, men inte av skolplikten. De som fyllt 18 år är också myndiga. Här är gymnasieskolan den viktigaste samarbetspartnern, men även socialtjänsten. Det kan handla om att vissa söker ekonomiskt bistånd, drogproblematik etc.
- Gruppen 20-29 år arbetar vi vidare enligt det arbetssätt som implementerades efter vårt förra projekt, Ångemodellen. Det nya är gruppaktiviteten Biologdesignern som några av våra medarbetare utbildat sig i för att kunna leda. Den är ett ytterligare redskap för att hjälpa deltagare till att finna den utbildning eller det arbete som passar bäst.
- Deltagare totalt sedan starten 23-04-01 är 34 individer. Av beräknat minst 60 individer under hela projektet har nått 57 % efter 33 % av projekttiden. Hittills är det 28 män/killar och 6 kvinnor/tjejer. Beräknat är 60 % män/killar och 40 % kvinnor/tjejer, så där avviker det väsentligt än så länge. Det är fler killar med problematisk skolfrånvaro och skolavhopp än tjejer.

Ung i Ånge

- Projektet startade 2023-06-27 och kommer att slutföras enligt plan 2024-05-31

- Tillsammans med ungdomarna ta fram och utveckla en trygg verksamhet.
- Utveckla "Samskapanderåd" en kanal för barn och unga att uttrycka sina åsikter i, frågor som rör dem i samhället såväl som på ungdomsgårdarna.
- Utveckla samverkan både internt och externt såväl med civilsamhället som andra offentliga aktörer, kring ungdomar och ungdomsgårdarna.
- Fortbildning för fritidsledarna, fortbildningen bygger på Myndigheteten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) utbildningspaket för öppen fritidsverksamhet.
- Ta fram befattningsbeskrivningar för de olika tjänsterna på ungdomsgårdarna samt en verksamhetsplan.

Övrig verksamhet

- Kommunen har under året anställt en kultursamordnare på 50%. Det är första gången som Ånge kommun har resurser kopplat till kultur utöver en kulturechef.
- Det blåser positiva vindar enligt kulturföreningar/utövare. Många föreningar har kommit i gång med mängder av olika aktiviteter, framför allt i våra mindre byar. Det som känns extra roligt är att det finns aktiviteter för barn och unga, äldre och även 65 +.
- Vissa av aktiviteterna är riktade till de specifika målgrupperna, men det finns även aktiviteter som alla kan vara med på tillsammans. Inför advent skapades en Kul-Tur julkalender där 24 lokala föreningar/utövare som framförde olika akter. Den var mycket omtyckt av kommuninvånarna och det fanns aktörer som stod i kö för att få vara med. För att kulturen ska fortsätta att utvecklas är det viktigt att alla hjälps åt, kommunen och kulturföreningar/utövare. Med ett bra samarbete kommer kulturen att stå stark och det kommer att bidra till fler som vill flytta till och även stanna i kommunen.

5.2 Medarbetare

- Stabilitet och kontinuitet i ledningsorganisationen för utbildningsavdelningens verksamheter. Rektorsorganisationen är liknande för femte året i rad. Kommande pensionsavgångar inom rektorsorganisationen hanteras genom rekryteringsutbildning för blivande rektorer.
- Elevhälsans organisation bemannar samtliga kompetenser. Skolläkare rekryterad.
- Kompetenser inom elevhälsan riktas mot förskola i tidiga insatser. Kallas därmed barn- och elevhälsan.
- Det är full lärar- och ämnesbehörighet på gymnasieskolan. I grundskolan saknas enstaka ämneskompetenser inom bland annat matematik, musik och svenska som andraspråk.
- Speciallärarfunktioner saknas på vissa enheter och inför ändrade krav med undervisning inom den anpassade skolan kommer behovet att öka. Insatser för att öka antalet speciallärare genomförs.
- Svårigheter att rekrytera socionomer till IFO:s (Individ- och familjeomsorg) myndighetsutövning även om läget är mer positivt just nu.
- En ny fritidsledare är tillsvidareanställd och ett fritidsledarvikariat har blivit till en tillsvidareanställning.
- Utbildning av en barnrättsstrateg.

5.3 Framtiden

- Fortsatt arbete med Ångemodellen Unga och Nära vård unga för att öka skyddsfaktorer och fånga upp riskfaktorer i ett tidigare skede.
- Ny förskola i Fränsta.
- Framtida etableringar skapar möjligheter och utmaningar. Utrymmet finns att ta emot fler barn och elever, men brist på studiehandledare kan vara en möjlig utmaning.
- Positivt beslut om Processtekniker med vägskalkompetens inom yrkeshögskola, januari 2024, med start hösten 2024.

- Sviktande elevunderlag i grundskolan skapar utmaningar även för gymnasieskolan.
- Kommande pensionsavgångar en utmaning för framtida kompetensförsörjning inom administration, pedagogisk personal och rektorer.
- Beslut om eventuell fortsättning av resursskolan tas under året.
- En stor och omfattande förändring närmaste åren är det nya förslaget på en ny Socialtjänstlag som syftar till att modernisera och framför allt förbättra socialtjänstens förebyggande arbete. Syftet är bland annat att stärka barns rättigheter och skydd och införa ett tydligare barnperspektiv. Förslaget innefattar även att tydliggöra socialtjänstens ansvar för att förebygga och utreda våld och övergrepp mot barn. Det är även fokus på att stärka brukarnas rättigheter och medinflytande i beslut som rör deras livssituation.
- Fortsätta att arbeta på att få fler besökare till ungdomsgårdarna. Ungdomsgårdarna har påbörjat uppsökande verksamhet på skolorna. De möter eleverna i skolmiljön och pratar om hur det är på ungdomsgårdarna och vad som skulle få dem att börja besöka ungdomsgårdarna. Det har varit ett bra gensvar och det blir fler och fler nya som hittar till ungdomsgårdarna.
- Planer finns att öppna upp ungdomsgårdarna för barn i åldern 10 - 12 på tisdagar och torsdagar. Ungdomsgårdarna får idag signaler om att det eftersöks något att göra för barn i 10 - 12 års åldern. Ungdomsgårdarna ser att det skulle vara en bra grupp att fånga upp och bygga relationer med tills de blir 13 år och får börja gå på ungdomsgårdarna.

6 Vuxna

6.1 Periodens viktiga händelser

- En utredning för att säkerställa framtida behov inom Stöd och omsorg (LSS) har påbörjats. Utredningen skall visa på vilken typ av sysselsättning inom daglig verksamhet som behövs utifrån brukarnas behov. Vilken typ av lokaler som är lämplig och behovet av vilken kompetens som behövs. LSS är en verksamhet där Socialtjänsten ser ett ökat behov. Inom skolan ökar antal elever på anpassad grundskola vilket kommer att påverka framtiden.
- Inom LSS vuxen finns en viss ökning av antal inskrivna. Ånge ligger generellt på en hög nivå i riket.
- I Ånge har renovering av en ny gruppbostad påbörjats Gruppbostad Viljan som följer planen. Inflyttning beräknas ske efter sommaren 2024.
- Försörjningsstöd ligger fortsatt på en låg nivå trots inflationen. Inflationen fortsätter och påverkar de mest utsatta i samhället och kan ändra efterfrågan på försörjningsstöd ytterligare. Ångemodellen är fortsatt framgångsrik och viktig för att underlätta återgången till arbetslivet.
- På IFO vuxen har det skett en viss ökning av behovet av vård. Under året har ett par externa placeringar genomförts. Generellt är placeringar mer komplicerade än tidigare, med både missbruk och psykisk ohälsa. Arbetet med folkhälsoinsatser är av stor betydelse i det förebyggande arbetet. I länet har ett större arbete påbörjats med en ny beroendeplan.

6.2 Medarbetare

- Inom Stöd och omsorg, LSS pågår en större planering för att säkerställa kompetensen genom en nationell yrkesresa. Yrkesresan har genom kommunförbundet i Västernorrland planerat en pilot vilket Ånge ska vara först ut att testa.

6.3 Framtiden

- Förslaget till ny socialtjänstlag syftar att stärka skyddet och rättigheterna för vuxna individer. Det innebär att socialtjänsten ska ha ett ökat ansvar för att identifiera och hjälpa vuxna som befinner sig i utsatta och svåra situationer. Detta inkluderar stöd och hjälp med ekonomiska svårigheter, boendeproblem, missbruk och psykiskohälsa. Målet är att socialtjänsten skall agera mer förebyggande och erbjuda mer individanpassad hjälp för att främja vuxnas välfärd och självständighet.
- Utredningens större förslag handlar om
 - förebyggande och lättillgänglig socialtjänst
 - övergripande planering och planering av insatser
 - kunskapsbaserad socialtjänst
 - möjligheten att tillhandahålla insatser utan föregående behovsprövning.
- Samsjuklighetsutredningen är en utredning som görs för att undersöka och bedöma hur

olika sjukdomar eller tillstånd påverkar varandra hos en individ. Syftet är att få en helhetsbild av den enskilda personens hälsa och identifiera eventuella samsjukligheter och samverkande faktorer som kan påverka behandling och vård. Tanken är att vården skall anpassas och optimeras för att ge bästa möjliga vård och behandling för den enskilda individen.

- Samsjuklighetsutredningen pekar på att kommunen får ett ökat ansvar för förebyggande och uppsökande arbete, ekonomi, bostad och sysselsättning, för individer med missbruk och psykisk ohälsa. Regionen ska enligt utredningen ansvara för all behandling.
- Båda dessa initiativ har som mål att förbättra och stärka välfärden för olika grupper av människor, men de fokuserar på olika aspekter och har olika inriktningar.

7 Äldre 65 plus

7.1 Periodens viktiga händelser

- Ett uppdrag är att sänka kostnaderna för äldreomsorgen. Det kräver förebyggande arbete, anpassning av särskilda boendens lokaler, digitalisering, organisatoriska förändringar och förbättrad arbetsmiljö. Åtgärderna är av sin natur beroende av koordinering för en lyckad utveckling.
- Projektet med bemanningsekonomi är avslutat och har integrerats i ordinarie verksamhet. Projektet har haft brukarfokus, arbetsmiljö och ekonomi som utgångspunkter och har utvecklats i samarbete med fackliga organisationer och personal.
- När IVO granskade kommunernas arbete under pandemin iakttog de att behovet av kompetensutveckling bland äldreomsorgens chefer, i landet, behöver höjas för att äldreomsorgen ska kunna möta de krav som samhället ställer på en socialtjänst. Socialförvaltningen i Ånge har tillsammans med MIUN tagit fram en skraddarsydd utbildning, till chefer inom äldreomsorgen och vård och omsorg. Även ett bra sätt att säkerställa framtida ledare.
- För att möta framtida behov inom organisationen utbildas för tillfället undersköterskor till sjuksköterskor och specialistundersköterskor. Utbildningsinsatser av omvårdnadspersonal pågår och planeras ytterligare. Detta förväntas hjälpa kommunen att täcka specialiserade vård- och omsorgsuppdrag, men kommunen tycks komma närmre det faktum att kvoten äldre och de i arbetsför ålder med vård- och omsorgsinriktning inte är i balans.
- Dagens särskilda boenden har inte den struktur som krävs för att möjliggöra införandet av modern teknik. Att ÅFA har köpt Furubackens lokaler av Regionfastigheter möjliggör en smidigare dialog runt hur just dessa lokaler kan anpassas. Under 2024 skall en plan tas fram hur dessa lokaler skall renoveras och anpassas till modern standard. Samtidigt behöver planeringen för övriga lokaler hållas vid liv. Annars riskerar brukare att hamna i en situation där förutsättningarna för dem blir olika utifrån vilket boende de hamnar på.
- Vidare behöver seniorboendena som tillhandahålls av ÅFA vara lockande. Ett självständigt och aktivt liv förskjuter behovet av hemtjänst och minskar omvårdnadsbehovet för brukaren, när den väl behöver stöd i vardagen. Det digitaliseringsarbete som pågår inom hemtjänst och kommunal hälso- och sjukvård möjliggör en ökad självständighet för brukarna. Men det är för de som redan är brukare. Möjligheten till närhet av sociala kontakter, utbud av företag, samhällsservice och funktionalitet i boendet, är avgörande för den som funderar på att flytta mer centralt, när den kanske inte har möjligheter att sköta hus och trädgård med samma vigör som tidigare.
- Under 2023 haft kulturevenemang på särskilda boenden i samarbete med Livskraft där de boende har fått välja vad de vill ha för evenemang. Det har varit musik, teater och film som valts och det har varit uppskattat hos boende och personal.

- På demensboende SÄBO pågår en stjärnmärkning. Stjärnmärkt är en utbildningsmodell som tagits fram av Svenskt Demenscentrum. Den består av fyra utbildningssteg och vänder sig främst till demensboenden. När minst 80 procent av medarbetarna på en arbetsplats genomfört samtliga utbildningssteg blir arbetsplatsen Stjärnmärkt. Utbildningen genomförs av en Stjärninstruktör som har utbildats av Svenskt Demenscentrum .
- Behovet av bostadsanpassning har varit större 2023 än tidigare år.

7.2 Medarbetare

- Att sänka sjuktalen och arbeta med en god arbetsmiljö är ett av de viktigaste prioriterade områdena inom Äldreomsorgen. Sjuktalen ökade under pandemin, men ligger fortsatt på en hög nivå. En av åtgärderna är projektet Bemanningsekonomi vilket stödjer sig på forskning om ett hållbart arbetsliv. För att kunna identifiera vilka insatser som behöver göras för att minska sjukfrånvaron har cheferna i uppdrag 2024 att analysera och föreslå åtgärder.
- Kompetensförsörjningen är av kritisk betydelse för verksamheten. Vissa statliga medel finns och används för vidareutbildning av undersköterskor till specialister och till sjuksköterskor. Det finns behov både av att satsa på befintlig personal samt att attrahera nya medarbetare.

7.3 Framtiden

Äldreomsorgen står inför flera utmaningar i framtiden.

- **Åldrande befolkning:** Med en ökande äldre befolkning kommer behovet av äldreomsorg att öka. Det blir viktigt att säkerställa tillräckligt med resurser och personal för att kunna möta efterfrågan.
- **Komplexa vårdbehov:** Många äldre har komplexa vårdbehov som kräver specialiserad vård och omsorg. Det kan vara en utmaning att erbjuda individanpassade tjänster och behandlingar som möter varje persons unika behov som är multisjuk.
- **Kompetensförsörjning:** Det är redan idag brist på kvalificerad personal inom äldreomsorgen. Det kan bli ännu svårare att rekrytera och behålla erfaren personal. Att erbjuda attraktiva och goda arbetsvillkor blir avgörande med goda utvecklingsmöjligheter.
- **Teknologisk utveckling:** Teknik kan vara en möjliggörare. Men det kan också vara en utmaning att implementera och använda tekniska lösningar. Det kräver investeringar i infrastruktur och utbildning för att kunna dra nytta av teknologins fördelar.
- **Ekonomiska resurser:** Äldreomsorgen finansieras till stor del av offentliga medel, vilket innebär med en åldrande befolkning utmaningar. Trenden av statliga satsningar gällande äldreomsorgen ser ut att minska. Det blir viktigt att prioritera och fördela resurserna på ett sätt som möter behoven i en alltmer komplex vård och omsorg.
- **Förebyggande insatser:** Genom att satsa på förebyggande insatser kan åldrandet fördröjas men för att lyckas behöver hela offentliga systemet bidra. Allt från moderna nybyggnationer, kollektivtrafik, en robust infrastruktur för digitalisering och förebyggande hälsoåtgärder.

- Äldreomsorgen behöver i framtiden erbjuda mer stöd och vägledning för anhöriga som vårdar äldre personer. Kommunen erbjuder visst stöd och hjälp idag men mer finns att göra. En viktig grupp som oftast glöms bort.
- Dessa utmaningar kräver ett helhetsperspektiv och samarbete mellan olika aktörer inom äldreomsorgen, såsom kommuner, vårdgivare, forskare och politiker för att kunna möta framtidens behov på ett effektivt och hållbart sätt. Nära Vård har ambitionen att styra mot ett mer personcentrerat arbetssätt. Men där behöver staten styra ännu tydligare.
- Inom området äldre kommer även den nya Socialtjänstlagen att stärka äldres rättigheter och trygghet. Den syftar även till att främja äldres välbefinnande och rättigheter samt att säkerställa att de får den vård och omsorg som de behöver för att kunna leva ett självständigt och meningsfullt liv.

Utredningens större förslag handlar om:

- förebyggande och lättillgänglig socialtjänst
- övergripande planering och planering av insatser
- kunskapsbaserad socialtjänst
- möjligheten att tillhandahålla insatser utan föregående behovsprövning.

8 Tillväxt

8.1 Periodens viktiga händelser

- Arbetet med att etablera "Site Alby" fortsätter och förutom de företag som redan tecknat LOI (avsiktsförklaring) finns ett antal presumtiva etableringar i processen. Intresset att etablera verksamhet i Ånge kommun är fortsatt stort inte bara på "Site Alby" utan även på andra platser i kommunen.
- Arbetet med att skapa förutsättningar för vattenförsörjning genom en vattendom har varit ett betydande inslag i arbetet under året. Processen är framme vid samråd som genomfördes under hösten.
- Arbete med detaljplan för industriområdet i Ljungaverk som påbörjades i början av året fortgår enligt plan med sikte på en fastställd plan under 2024. Samråd har genomförts och planen är färdig att gå ut på granskning.
- Från och med augusti finns en platsutvecklare etablerad i organisationen. Uppdraget är att stärka Ånge kommuns identitet och skapa förutsättningar för att varmt och välkomnande mottagande av besökare, inflyttare och etablerare i Ånge kommun. Första steget är etablering av inbjudande och välkomnande hemsida.
- I slutet av året beviljande Tillväxtverket och Region Västernorrland finansiering av två treåriga projekt gemensamma för alla kommuner i Västernorrland. Projekten har som mål att stärka kapaciteten omkring samhällsomvandlingen i regionen samt att öka attraktionskraften och stärka förmågan till både kompetens- och befolkningsförsörjning i regionens kommuner.

8.2 Medarbetare

- En platsutvecklare har anställts med uppdrag att särskilt fokusera på utvecklingen av platsen Ånges attraktivitet.
- Rekrytering av en biträdande Samhällsbyggnadschef har genomförts och anställningen påbörjas under 2024.

8.3 Framtiden

- Arbetet med att möta efterfrågan från Näringslivet och att förbereda samhället för en förväntad tillväxt (nya företag och verksamheter som i sin tur genererar inflyttning) fortsätter. Det finns inget som idag talar för att det skulle finnas anledning att avstå från det.
- I den nära framtiden är fokus inställt på plan- och markfrågor i anslutning till olika etableringar, både bostäder och företag.
- Mot bakgrund av utvecklingen behöver kraft och resurser ägnas åt att öka kommunens attraktionskraft, att bli ett självklart alternativ för människor som söker arbete och god livsmiljö. Antalet kommuninvånare måste bli fler för att möta framtiden på ett positivt sätt.

9 Affärsverksamhet

9.1 Periodens viktiga händelser

- Ånge kommuns nya reningsverk i Fränsta är driftsatt och fungerande. Erfarenheten fram till nu är att reningen är effektiv och mätningar visar att värden för utsläpp ligger långt under de krav som myndigheterna ställer på reningsverket.
- Tidplanen för överföringsledningen från Östby till Fränsta, som gör det möjligt att ta fällnings-dammarna i Östby och Komsta samt reningsverket i Ljungaverk ur drift, påverkas negativt då arkeologiska undersökningar ska genomföras efter krav från Länsstyrelsen.

9.2 Medarbetare

- Under året har personalgruppen inom VA-verksamheten återställts till planerad numerär genom nyrekrytering.
- Verksamheten har också med en VA-ingenjör med inriktning i första hand mot styrning och automation för att möta behoven som uppstår i spåren av teknikutveckling. Fjärrstyrning och övervakning av tekniska system frigör resurser i organisationen som i stället för att resa kan lägga tid på systematiskt, planerat förebyggande underhåll av anläggningen.
- Personalgruppen är stabil och med en frisknärvaro som håller en uppmuntrande nivå.

9.3 Framtiden

- Färdigställande av förbindelseledning Östby-Ljungaverk-Fränsta är en prioriterad aktivitet. Arbetet planeras utföras med start hösten 2024 och upphandling av resurser för utförande sker under våren 2024.
- En översyn av VA-taxan kommer att genomföras med målsättning att den ska kunna behandlas av beslutande organ under 2024 för ikraftträdande 1 januari 2025.
- Nya lagar och regler för renhållning innebär att Ånge kommun ska ställa om i flera avseenden. Lösningen för insamling av hushållens matavfall utvecklas fortsatt för att bli en väl fungerande och ordinarie verksamhet.
- Kravet på fastighetsnära förpackningsinsamling från och med 2027 kommer att förberedas. Förutsättningarna för fastighetsnära insamling i glesa landsbygdsområden är i dagsläget oklara och behöver klargöras. Inriktningen är att verksamheten ska vara redo när lagen träder i kraft.
- Mot bakgrund av de ökade kraven vad gäller insamling och antal fraktioner kommer renhållningstaxan att påverkas. Behovet av att stärka finansieringen av verksamheten behöver lösas och en analys behöver göras för att fastställa om det kan ske genom att bara höja avgifterna eller om en helt ny taxa behöver utarbetas.

10 Stödresurser

10.1 Periodens viktiga händelser

- Under perioden har beslut tagits om samverkan med Sundsvall kring IT och digitalisering. En HR-process har avslutats kring verksamhetsövergång till Sundsvalls kommun för medarbetarna på IT.
- Flera medarbetare har deltagit vid en bazar i Stockholm gällande kompetensförsörjning för att marknadsföra Ånge kommun.
- Projektet Växthuset syftar till att samordna kommunorganisationens behov i utvecklingen av Växthuset i kommunhusets entré och bland annat kommer lokalerna rymma kommunens kontaktcenter, lärcentrum, mötesrum, lounge och Statens servicecenter. Växthuset har stark bäring på kommunens vision och fokusområden och bidrar också till flertalet av kommunens mål och prioriteringar. Projektet pågår fram till 2024.
- Arbetet med ombyggnationen av Ånge kommunhus entréplan och tillskapandet av Växthuset har pågått under året och huvudsakligt fokus har varit att säkerställa kommunorganisationens verkliga behov och att samarbeta med fastighetsägaren ÅFA i deras projekteringsarbete i syfte att nå rätt slutprodukt.”
- Det har genomförts föreläsningar kring Våld och Hot på arbetsplatser till chefer samt Våld och hot i nära relationer till chefer och civilsamhället.
- En evenemangskalender är skapad där olika evenemang blir visuellt synliga.
- Det har implementerats en intern utbildningsportal där återkommande utbildningar inom ekonomi, HR, kansli och kommunikation samlats. Flera utbildningar är genomförda.
- Ett antal verksamhetsutvecklare har samlats och kommer vara ett stöd till verksamheter i deras arbete med processutveckling och förändringsarbete. Vidare leder de uppdrag/projekt. De kommer också att vara delaktiga i målarbetet. Rekrytering av verksamhetsutvecklare är avslutad i augusti. Två av verksamhetsutvecklarna leder ett projekt var, Ung i Ånge och Ånge växer.
- Projektspecifikation är beslutad för projekt Ånge växer. Projektets huvudsakliga mål är att utföra en noggrann analys av hur den förväntade inflyttningen och befolkningsökningen kommer att påverka de olika verksamhetsområdena inom Ånge Kommun. Utifrån denna analys kommer projektet att formulera konkreta strategier och handlingsplaner för att säkerställa att kommunen kan upprätthålla en hög standard av service, livskvalitet och hållbarhet för både nuvarande och framtida medborgare. Dessutom är det ett mål att stärka kommunens attraktivitet som bostadsort och arbetsgivare. Konkreta leveranser blir att ta fram olika planer där prioritering ligger på bostadsförsörjning, kompetensförsörjning, fritid- och kulturaktiviteter. Arbeta pågår med att ta fram en projektplan och att sätta ihop delprojektgrupper, boka möten med projektgrupperna samt att identifiera intressenter.
- Arbeta har pågått med att göra förändringar i verksamhetssystemet Stratsys. Syftet var att förtydliga måluppföljningen och få en bättre struktur. Ny modul för intern kontroll är framtagen och implementerad från och med 2024.
- Kommunikation har påbörjat ett arbete kring hur Ånge kommun arbetar med digital tillgänglighet. Digital tillgänglighet handlar om att göra sin webbplats eller digitala

tjänster tillgängliga för alla, oavsett funktionsförmåga. Digital information och tjänster ska därför vara möjliga att använda för alla. Ånge kommun är sedan våren 2023 medlem i kommunnätverket Funka. Funka arbetar med tillgänglighet vad gäller innehåll, design och teknik i digitala gränssnitt för bland annat webb, IT och dokument. Ånge kommun har fått guldpris i webbtillgänglighet via Funka.

- En av insatserna Kommunikation har gjort hittills är en tillgänglighetsredogörelse för ange.se, där vi beskriver hur Ånge kommun uppfyller lagen om tillgänglighet till digital offentlig service på vår webbplats. Information till personal med administrativa uppgifter har kommunicerats, hur vi bör tänka kring digital tillgänglighet. I en grupp på Insidan finns information om hur webbredaktörer och administrativ personal bör arbeta tillgängligt. Där publiceras information om Funkas rekommendationer kring tillgänglighetsarbetet i stort. Vid interna utbildningstillfällen för webbredaktörer tas förslag upp på hur vi kan arbeta internt med tillgänglighet.
- Kommunikation har sedan slutet av våren 2023 påbörjat personalintervjuer med främst nyanställda. Dessa publiceras på Insidan under Personalnytt. Genom denna kommunikationsinsats ökar vi närvaron och interaktionen bland våra användare på Insidan och bidrar till ett mer levande intranät.
- Riktlinjer för sociala medier är framtagna och beslutade i ledningsgrupp.
- Ett skyltprogram för Ånge kommun är framtaget. En sammanhängande, enhetlig och omsorgsfull skyltning bidrar till att Ånge kommun uppfattas som tydlig, tillgänglig och trovärdig för medborgare och besökare.
- Kommunens ledningsgrupp har antagit en projektspecifikation för att inrätta ett kontaktcenter. Ambitionen är att öppna kontaktcentret årsskiftet 2024/2025.
- Tillsammans med två andra medarbetare har verksamhetsutvecklare på staben deltagit vid ”processledarutbildning i våldsförebyggande arbete” som hålls av Länsstyrelsen. Utbildningen startade i november 2023 och pågår i 1,5 år. Målet är att under utbildningens gång utarbeta våldsförebyggande strategier som ska genomsyra alla verksamheter i kommunen. Första steget är att synliggöra vad våld är – det kommer ske med start 2024 via ledningens info och på alla arbetsplatsträffar. Därefter kommer alla verksamheter få börja diskutera hur de i sin verksamhet kan börja arbeta våldsförebyggande. Detta kommer vara en process i flera steg och vi har bara fått verktygen för den initiala fasen ännu.
- Medarbetare från upphandling har deltagit på arrangemang anordnade av Näringslivsenheten.
- Kommunens upphandlare har deltagit i dialogmöten med LRF för att undersöka möjligheten till köp av mer lokalt producerade livsmedel.
- Interna utbildningsinsatser i upphandling har genomförts.
- I samarbete med Sundsvall har en modell för uppföljning av leverantörsavtal tagits fram och uppföljning har genomförts.

10.2 Medarbetare

- En HR-konsult har slutat och en ny HR-konsult rekryterades i juni.
- Har haft en praktikant i nio veckor på HR.
- En kommunikatör på traineetjänst har rekryterats i september.
- Två verksamhetsutvecklare har rekryterats i maj och augusti.
- Under året har en ny tjänst tillsatts, investeringskoordinator. I tjänsten ingår att stödja verksamheterna med de investeringsprojekt som planeras och som ska genomföras.
- En utbildning för kommunens information/reception är beställd som ska utbilda personalen till Kommunvägledare, vilket är en vanlig arbetstitel i kommunala kontaktcenter. Utbildningen genomförs fram till augusti 2024.

10.3 Framtiden

- Projektet Kontaktcenter planeras, initieras och avslutas under 2024. Det är ett mycket omfattande arbete som kommer påverka många verksamheter i kommunen. Syftet med kontaktcenter är att så många ärenden som möjligt kan avhandlas och avslutas vid första kontakten, med kommunens kontaktcenter.
- Vad gäller framtiden så är brottsförebyggande arbete bland det viktigaste att arbeta med i vår kommun. I en dagsfärsk rapport angående ungas hälsa och utsatthet så ser inte resultatet bra ut. Örnsköldsvik har visat på positiva resultat och där har de arbetat med våldsförebyggande frågor i hela kommunen sedan länge. Våra skolor och fritidsledare vittnar om att det är en tuff miljö bland unga som man inte sett tidigare. Det betyder inte att fokus bara ska läggas på unga utan vi behöver arbeta brett med både vuxna och barn för att få till en kultur och attitydförändring. När vi arbetar våldsförebyggande kommer vi automatiskt förebygga flera andra problem på samhällsnivå och därmed spara in stora kostnader som våldet medför.

11 Kommunledning

11.1 Periodens viktiga händelser

- En ny politisk organisation har implementerats. Projektet fortlöpte under hela 2023, och ett antal korrigerande åtgärder har satts in för att stärka projektets effektmål. Bland annat har strukturen kring rapportering av kommunens målarbete sätts över och stärkts, modellen informationen till utskott har ändrats.
- En ny styrmodell har antagits av kommunfullmäktige, som lägger stort fokus på hur den politiska viljan omvandlas till aktiviteter hos förvaltningen.
- En myndighetsnämnd har inrättats för att avhandla individärenden inom sociala verksamhet, för att värna om integritetssäker och effektiv myndighetsutövning. Myndighetsnämndens arbete har fungerat väldigt bra och förvaltningen bedömer att effektivitet och rättssäkerhet ligger på en väldigt hög nivå i och med denna lösning.
- Förvaltningen har omorganiserats för att efterspegla den nya politiska organisationen. Tre förvaltningar har lagts ner, och dess verksamhet och personal ingår nu i kommunstyrelsens förvaltning, som nu heter kommunförvaltningen.

12 Revisionen

Driftredovisning, mkr	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Utfall 2020	Utfall 2019
Revisionen	1,0	0,8	1,0	1,0	1,0

Den kommunala revisionen styrs av kommunallagen samt av kommunfullmäktiges revisionsreglemente. Revisorerna ska enligt kommunallagen årligen granska all verksamhet i den omfattning som följer av god revisionssed. De förtroendevalda revisorerna utses av kommunfullmäktige men är i sin verksamhet partipolitiskt obundna. Varje revisor är självständig i sitt arbete som revisor. Revisorerna biträds i sin granskning av sakkunniga yrkesrevisorer.

Revisionen ska utföras enligt god revisionssed. Den goda seden formas och utvecklas successivt över tiden. Dess innebörd och utveckling påverkas av sektorns särdrag samt olika intressenters krav och förväntningar. Revisorerna följer den goda seden och hur den utvecklas samt gör anpassningar i sitt arbetssätt när så behövs.

Revisionsplan och årets granskning

Revisorerna genomför årligen en riskanalys som grund för sitt planeringsarbete.

Revisorerna har under revisionsåret genomfört följande granskningar:

- Förstudie investeringar
- Granskning av beredskap för bostäder
- Granskning av tjänstebilar
- Uppföljande granskning av grundskolans måluppfyllelse
- Granskning av näringslivsarbetet (påbörjades under år 2022)

Revisionen har även genomfört grundläggande granskning samt granskat delårsrapport och årsbokslut med årsredovisning.

13 Gemensamma nämnder/förbund

Gemensamma nämnder och förbund, mkr	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Utfall 2020	Utfall 2019
Överförmyndarnämnden Mitt	-1,4	-1,6	-1,4	-1,4	-1,4
Medelpads räddningsförbund	-13,4	-11,6	-11,8	-11,6	-11,2
Kollektivtrafikmyndigheten	-8,3	-8,8	-7,3	-8,0	-8,0
Samordningsförbund	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,3
Bräcke och Ånge Bygg- och Miljönämnd	-5,2	-4,5	-3,7	-4,2	-3,3
Total	-28,7	-26,9	-24,7	-25,5	-24,2

Överförmyndarnämnden Mitt

Den 1 januari 2011 bildades en ny myndighet, en gemensam överförmyndarnämnd mellan kommunerna Sundsvall, Timrå, Ånge och Nordanstig. Nämnden är formellt en ”Gemensam nämnd”. Sundsvalls kommun fungerar som värdkommun. Ånge har en ledamot och en ersättare i nämnden. Verksamheten administreras från överförmyndarkontoret i Sundsvall och samarbetet mellan kommunerna är reglerat i avtal.

Överförmyndarnämnden Mitts uppdrag är att utöva tillsyn över ställföreträdare, det vill säga gode män, förvaltare och förmyndare. Syftet med tillsynen är att kontrollera att ställföreträdare sköter sina uppdrag på ett lämpligt sätt så att de som har behov av stöd och hjälp inte drabbas av rättsförlust. Nämnden har en skyldighet att lämna statistik till länsstyrelsen, utreda tingsrättens ansökningar om ställföreträdarskap vid föreläggande, erbjuda utbildning till ställföreträdarna samt utreda behov av ställföreträdare och föreslå lämplig person för uppdraget.

Kommunens kostnad för verksamheten är 1,4 mkr. Enligt avtal om samverkan i gemensam nämnd (ÖN-2018-00026) ska varje kommun stå för de nettokostnader som rör den egna kommunens ensamkommande barn. En kostnad uppstår i samband med att en redovisningsräkning är granskad och arvoderad. Intäkter uppstår i samband med att ett nyanlännt ensamkommande barn blir hänvisad till en medlemskommun och den kommunen får en schablonersättning från migrationsverket. Av schablonersättningen ska medlemskommunen tilldela nämnden 36 %. Detta sker också i det fall ett barn får uppehållstillstånd. Om det i slutet av året är ett underskott gällande ensamkommande barn ska nämnden fakturera respektive medlemskommun. Detta ska dock inte ske om nämnden har ett ekonomiskt överskott för verksamheten exkl. ensamkommande barn. Då ska överskottet först tillgodoräknas respektive kommun och avräknas mot kommunens underskott, gällande ensamkommande barn, innan eventuell fakturering sker.

Ånge visar före avräkningen ett resultat för 2023 på -0,4 mkr för ensamkommande barn. Kostnader för övrig förmyndarverksamhet inom nämnden är 0,04 mkr lägre än budgeterat för Ånge kommun.

Medelpads Räddningstjänstförbund.

I förbundet ingår Ånge tillsammans med Sundsvall och Timrå kommun.

Förbundets verksamhet utgår främst från lagar och förordningar. Den viktigaste lagstiftningen

inom räddningstjänstens område är lagen (2002:778) om skydd mot olyckor (LSO) Medelpads Räddningstjänstförbund arbetar efter följande styrdokument; ägaruppdrag 2020– 2023 som anger vision och målsättning samt inriktning för verksamheten.

Ägarkommunerna har även beslutat om en förbundsordning, vilken styr MRF:s verksamhetsområde, beslutsbefogenheter med mera, samt ett reglemente som hanterar utformning av och arbetsområde för förbundsregionen.

Årets händelser: I Timrå har en ny räddningsstation tagits i drift. Personalen har nu en fin station som är ändamålsenlig för verksamheten och underlättar för en bra arbetsmiljö. Stationen ligger strategiskt i norra delen av Timrå tätort, förberedd för att även i framtiden väl kunna serva medborgare inkluderande företag av olika slag.

Räddningsledningssystemet Räddningsregion MittNorrland har startat sin verksamhet. Arbetet med att leda räddningsinsatser bedrivs nu av en ledningscentral, belägen på två platser – Sundsvall och Östersund, för cirka en tredjedel av landets yta. 25 kommuner belägna i fyra län ingår i systemet. Området har uppemot en halv miljon invånare. Antalet larm per år är fler än 7 000.

Förberedelser för att anpassa verksamheten till det rådande omvärldsläget har fortsatt och har ökat i omfattning i förhållande till tidigare år.

Ekonomi har varit ansträngd under några år och det har varit tydligt att ett större arbete har behövt genomföras tillsammans med ägarkommunerna.

Det ekonomiska resultatet för förbundet är ett underskott på 3,9 mkr.

Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrland

Kommunalförbundet kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län bildades av länets sju kommuner och Region Västernorrland 2012 med ansvar för den regionala kollektivtrafiken enligt Lag om Kollektivtrafik SFS 2010:1065 och EU kollektivtrafikförordningen (EG) 1370/2007.

Kommunalförbundet fastställer i ett regionalt trafikförsörjningsprogram samt beslutar om budget för kollektivtrafiken i Västernorrlands län. Kommunalförbundet beslutar om allmän trafikplikt inom länet.

Kommunalförbundet ansvarar även för att:

- Efter överenskommelse med Region Västernorrland eller en kommun i länet upphandla persontransport- och samordningstjänster för sådana transportändamål som kommunerna eller regionen ska tillgodose samt samordna sådana transporttjänster.
- Verka för att den regionala kollektivtrafiken är tillgänglig för alla resenärsgrepp samt
- Verka för en tillfredsställande taxiförsörjning i länet.

Kommunalförbundet leds av en förbundsregion som består av nio ledamöter vilka utses av respektive medlems fullmäktige. Den av kommunalförbundet upphandlade samhällsfinansierade busstrafiken och särskilda kollektivtrafiken (SÄKO) i Västernorrlands län körs under varumärket Din Tur. Norrtåg AB, som ägs gemensamt av de fyra nordligaste kollektivtrafikmyndigheterna, upphandlar den regionala tågtrafiken.

Under året har det förts dialog med medlemmarna om ny förbundsordning, nytt trafikförsörjningsprogram och kommande trafikupphandling.

Ånge kommun och Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrland bedriver ett gemensamt utvecklingsarbete för att ta fram nytt upplägg för landsbygdstrafiken i Ånge kommun.

Förbundets resultat är +/- 0 eftersom medlemmarna tar del av överskott och finansierar underskott. 2023 är kommunens kostnader 3,6?? mkr mer än budgeterat varav den särskilda kollektivtrafiken är 1,5 mkr mer än budgeterat. Avvikelsen beror till största delen på ökade kostnader på grund av inflationen.

Samordningsförbundet

Samordningsförbundet Ånge har som uppdrag att verka för en finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet samt för tvärsektoriell samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Region Västernorrland och Ånge kommun.

De verksamheter som förbundet finansierar kompletterar myndigheternas ordinarie verksamhet. Samordningsförbundets uppgift är i första hand att verka för att medborgare ska få stöd och rehabilitering till egen försörjning. På individnivå verkar samordningsförbundet genom att finansiera insatser som bedrivs av de samverkande parterna.

Under 2023 har förbundet särskilt prioriterat att stödja förebyggande insatser för unga vuxna. Bland annat har förbundet beslutat att medfinansiera ESF-projektet ”Ångemodellen Unga”.

Den 18 och 19 april deltog förbundet i den årliga Finsamkonferens som den här gången anordnades i Halmstad. Förbundets medverkan i ESF-projektet Ångemodellen (2020 – 2022) fick stort uppmärksamhet och inbjöds till att presentera Ångemodellens arbetssätt och resultat på ett av seminarier under konferensen.

Bräcke och Ånge Bygg- och miljönämnd

Den gemensamma nämnden bildades den 1 januari 2018 tillsammans med Bräcke kommun och Bräcke är värdkommun. Nämnden ansvarar för frågor inom plan- och bygglagens område, miljöbalkens område, livsmedelslagstiftningens område, alkohol- och tobakslagstiftningens områden, ärenden om bostadsanpassning med mera.

En mycket stor del av nämndens arbete är styrt av lagar och förordningar där myndighetsutövningen spelar en central roll. Nämnden består av fem ledamöter från Bräcke och Ånge kommuner.

Årets händelser: Från den första januari 2023 har bygg- och miljönämndens ansvarsområde utökats med myndighetsuppgifter enligt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om tobaksfria nikotinprodukter, alkohollagen och lagen om sprängämnes-prekursorer.

Från den 1 februari har en handläggare (heltidstjänst) rekryterats för handläggning av alkohol-, tobaks- och läkemedelsärenden.

Resurser har lagts på anpassning av verksamhetssystem, e-tjänster, författningar och rutiner för de nytilkomna ärendegrupperna.

Under hösten har det rekryterats en ny förvaltningschef som tillträtt tjänsten den 8 januari 2024. Det ekonomiska utfallet, jämför med budget, för nämnden är ett underskott på drygt 0,2 mkr.

Verksamhetsmått (Ånge & Bräcke)	2023	2022	2021	2020	2019
Antal byggärenden	237	360	412	349	328
Antal tillsynsärenden inom bygg	25	9	4	14	20
Antal bostadsanpassningsärenden	102	83	95	108	111
Antal miljö- och hälsoskyddsärenden	518	649	656	430	491
Antal livsmedelsärenden	403	344	346	208	217
Antal alkoholärenden	141	-	-	-	-
Antal tobaksärenden	81	-	-	-	-